

ЗВО «УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Гуманітарний факультет

Кафедра культурології

Кваліфікаційна робота бакалавра

**ЛЬВІВ ЯК МІГРАЦІЙНИЙ ХАБ ХХІ-ГО СТ.:
ОСОБЛИВОСТІ ТА ВЕКТОРИ РУХУ**

Студентки ІV курсу
групи ГКУ 18/Б
Козій Богдани-Христини

Науковий керівник:
доцент кафедри соціології УКУ
Дмитро Миронович

робота рекомендована до захисту перед ЕК,
протокол № 47 від 10 червня 2022 р.

Завідувачка кафедри культурології,
кандидатка філологічних наук, Рибчинська Зоряна _____

Львів 2022

LVIV AS A MIGRATION HUB OF THE XXI CENTURY: FEATURES AND VECTORS OF MOVEMENT

Анотація: У даній роботі запропоновано вивчення теми соціальної міграції та інтеграції у нове місто через методичку case studies (студії окремого випадку) на прикладах 5-ох львівських мігрантів/ок та 5-ох емігрантів/ок. Використання дослідження кількох історій міграції та еміграції у місті дає змогу глибше зрозуміти випадки як одиницю через порівняння подібності та відмінності окремих свідчень. За допомогою такого методу я покажу місто Львів з культурного боку, живим, а не через суху статистику біженців та часто досліджувану тему масових трудових міграцій або ж міграцій у зв'язку з політичними конфліктами. У першому розділі я зроблю спробу з'ясувати основні теоретико-методологічні засади, які стануть у пригоді під час аналізу глибинних інтерв'ю. У цьому розділі я зосереджую свою увагу на працях таких дослідників та соціологів, як Зигмунд Бауман, Джон Уррі, письменниці Джин Воткінс та інших, що досліджують сучасні міграційні тенденції, поняття приналежності та транснаціоналізму, як нового соціального явища, що виникло через посилення взаємозв'язку між людьми у глобалізованому світі і послаблення контролю національної держави над своїми кордонами, жителями та територією. Робота має на меті розглянути особливості міграційних процесів в реальному часі у місті Львів через індивідуальні історії опитуваних мігрантів.

Ключові слова: міграція, транснаціоналізм, трансмігранти, транслокальність, глобалізація та поняття приналежності.

Abstract: This study proposes an alternative approach to the study of social migration and integration into the new city through the method of case studies on the examples of 5 Lviv migrants and 5 emigrants through semi-structured in-depth interviews. Using the study of several stories of migration and emigration in the city allows a deeper understanding of the cases as a unit by comparing the similarities and differences of individual testimonies. With this method, I will show Lviv city from a cultural point of view, alive, not through statistics of refugees and the often researched topic of mass labor migration or migration in connection with political conflicts. In this study, before moving on to stories about the real experiences of migrants, in the first chapter I will try to find out the basic theoretical and methodological principles that will be useful in the analysis of in-depth interviews. In this section, I focus on the work of researchers and sociologists such as Sigmund Bowman, John Urry, writer Gene Watkins, and others who explore contemporary migration trends, the notion of belonging, and transnationalism as a new social phenomenon emerging from interconnectedness between people in a globalized world and the weakening of nation-state control over its borders, inhabitants and territory. The paper aims to consider the features of real-time migration processes in the city of Lviv through individual stories of interviewed migrants.

Key words: migration, transnationalism, transmigrants, translocality, globalization and the notion of belonging.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I: Світ цифрових кочівників	
1.1 Міграційні витоки.....	8
1.2 Концепція транснаціоналізму та глобалізації.....	10
1.3 Поняття приналежності у 21 столітті.....	15
РОЗДІЛ II: Емпірична частина: дослідження вибору	
2.1 Вступ до емпіричної частини дослідження.....	20
2.2 Знайомство з львівськими мігрантами та їх передісторією.....	21
2.3 Історія емігрантів.....	32
2.4 Львівські мігранти. Інтеграція у нове суспільство.....	37
2.5 Львів очима мігрантів та емігрантів.....	43
ВИСНОВКИ.....	56
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

Тема моєї дипломної роботи «Львів як міграційний хаб XXI ст.: особливості і вектори руху». Використала слово «хаб»¹ розглядається тут, як певне розгалуження, де місто постає як розвилка для тих, що приходять і тих, що відходять і, в деяких випадках, зрештою знову повертаються у місто, з якого все почалось. Ця робота є глибшим дослідженням теми міграції та інкультурації, з поглядом на переселення у місті Львові через конкретні випадки опитуваних мігрантів: 5 мігрантів та 5 емігрантів, що переїхали у місто назавжди, або ж живуть на два міста.

Основне питання дослідження: якою є візія Львова у тих, що мігрували у Львів, та тих, що вирішили його покинути?

Не менш важливими темами у цій роботі постає поняття транснаціоналізму² та роздуми над бажанням покинути власну домівку.

Робота складається з двох частин. **В основі першого розділу – теоретико-методологічна частина.** Друга – практична частина, у яку входить узагальнення результатів дослідження як логічного завершення наукового пошуку. **В основі другої частини якісний метод дослідження,** який я проводила через студію окремого випадку (case studies). Тобто дослідження теми міграцій основане на емпіричних даних і відбуватиметься через глибинні напівструктуровані інтерв'ю з певною вибіркою львівських мігрантів та іммігрантів. На відміну від структурованого інтерв'ювання зі значно суворішим дотриманням попередньо заготовлених питань, такий неформальний метод живого інтерв'ю дозволяє максимально адаптуватись під

¹ Хаб (Hub) в перекладі з англійської означає «розгалуження, розвилка, вузол», або ж вузол будь-якої мережі

² Транснаціоналізм – це програма наукових досліджень і соціальне явище, що виникло через посилення взаємозв'язку між людьми та зменшення економічного та соціального значення кордонів між національними державами.

респондента і дає змогу докладніше пригадати власний досвід та поділитись своїми переживаннями більш відверто, правдиво та невимушено.

Метою цього дослідження є поглянути на явище міграції з різних точок зору, висвітлити проблеми, з якими стикаються львівські іммігранти у різних куточках світу та дослідити свідомий вибір людей покинути своє місто на користь іншого, який не залежить від економічного статусу переселенців.

Завдання:

1. Визначити особливості сучасних міграційних тенденцій.
2. Обґрунтувати вибір еміграції навколо дослідження міста Львів як міграційного хабу для тих, що вирішили покинути місто; тих, що обрали місто для життя та тих, що живуть одночасно у двох містах.
3. Систематизувати та конкретизувати теорії на прикладі 10-ох львівських мігрантів та емігрантів.
4. Проаналізувати динаміку окремих міграційних рухів та з'ясувати візію опитуваних мігрантів на місто Львів.

Об'єкт дослідження: окремі випадки міграції, серед яких 5 львівських емігрантів та 5 мігрантів, що іммігрували у Львів.

Предмет дослідження: соціальна міграція та дослідження механізму інкультурації навколо теми переселень у місті Львові, як міграційному хабу у XXI столітті.

Метод дослідження: в основі дослідження теми міграції метод студії окремого випадку. Емпіричні дані, що я зібрала через дослідницькі інтерв'ю з 5-ма мігрантами та 2-ма емігрантами у живому форматі та інші три інтерв'ю з

емігрантами, що знаходяться на великій відстані, довелось провести провести через платформу зуму³. Тематичні блоки, що підкріплені у додатках дипломної роботи, поділені на такі теми: рід занять та зацікавлення переселенців, мови спілкування, причини вибору емігрувати, інтеграція (особливості та виклики) та візія міста Львів.

Наукова робота побудована у такий спосіб. Концептуальне запровадження включає **огляд теоретичної дискусії** щодо витоків міграції. Перший розділ «Світ цифрових кочівників» складається з трьох підрозділів. Перший підрозділ представлений працею Пітера Белвуда, другий розділ стосовно повсякденного транснаціоналізму підкріплений тезами та думками з досліджень соціологів, та філософів таких як Зигмунд Бауман, Джон Уррі та група науковців, супервізорів та психологів: Керні М., Аннемарі Клінгенберг, Йоганнес М. Луецц та Енн Кроуфорд. Третій підрозділ досліджує поняття приналежності (Джин Воткінс, Мірі Рубін).

Ці тексти фактично закладають основу глибшого розуміння досліджень, представлених далі, зокрема, розкривають їх теоретичні підстави та загальні контексти розвитку досліджуваного феномену.

³ Zoom Meetings — це запатентована програма для відеотелефонії, розроблена компанією Zoom Video Communications.

Розділ I. Світ цифрових кочівників

1.1. Міграційні витоки

Тема міграції ніколи не була позбавлена уваги, в історії культурології та соціології постійно здійснювалися спроби виявити унікальність міграційних процесів, причини та особливості їх виникнення. Міграція завжди була життєво важливим і складним елементом у поясненні людського виду та міжкультурності у містах-мільйонниках. У праці «Перші мігранти: стародавня міграція в глобальній перспективі»⁴ професор намагається відповісти на питання як і коли люди почали розселятись по земній кулі. Беллвуд представляє безліч історичних та етнографічних прикладів про міграційні події, які подають, в деяких випадках, надзвичайно детальні записи, якими можна скористатися у порівняльних рамках. До них належать Гелветті (група кельтів, які намагалися кинути виклик Риму і масово мігрувати на продуктивніші сільськогосподарські угіддя, хоча невдало); випадки в Китаї, в результаті яких мільйони людей виселили з центрального Китаю між бл.250 р. до н. е. та 400 р. н. е. як частина міграції, що фінансується урядом; поселення скандинавів у Ісландії; Нуер Судан та їх завойовницька експансія, яка тривала більшу частину XIX століття; і Ібан із Саравака, які були добре відомі за агресивні територіальні зрушення та асиміляцію захоплених груп під час цього. Автор зазначає, що міграції в минулому можуть здатися нам надзвичайними сьогодні і не співвідносними із сучасністю, але вони насправді є частиною більшої спільної історії, в якій люди з різних причин вирішили

⁴ Беллвуд Пітер. Перші мігранти: антична міграція в глобальній перспективі / Уайлі-Блеквелл, 2013. - 308 с. - ISBN 978-1-4051-8909-5. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1713470/>

рухатися за межі звичної їм території у пошуках чогось нового, іншого або кращого⁵.

У 21 столітті існує поділ суспільства на окремі обмежені території з міцними кордонами та з своїми законами і культурними практиками. Але мігранти нікуди не зникли, люди надалі подорожують, навіть частіше ніж до того, хоча рідше мігрують і не так масово.

Сучасну міграцію можна класифікувати за трьома критеріями:

1. Тривалість перебування:

- Тимчасовий – коли мігрант має намір повернутися до вихідної території в якийсь час у майбутньому.
- Постійний – коли мігрант має намір залишитися в зоні прийому.

2. Пройдена відстань:

- Внутрішні – в межах певної країни.
- Міжнародні – з однієї країни в іншу; перетинання політичного кордону.

3. Причина руху:

- Вимушена – коли мігранту доводиться виїжджати за расовими, релігійними, політичними ознаками тощо, і вони були б під загрозою, якби залишилися у рідному місті.
- Добровільний – коли мігрант вирішує переїхати, як правило, з економічних причин, або соціальних.

Я ж досліджуватиму лише добровільні причини як внутрішніх, так і міжнародних випадків тимчасової та постійної міграції навколо історії львівських мігрантів та емігрантів, що через бажання пізнання нових культур, вирішили змінити всі підвалини, на яких формувалась їхня приналежність до рідного міста на місто з іноді відмінною культурою та історією. Дехто

⁵ Там само, стор. 13

виїжджає з міста Львів у пошуку бажанішого для себе культурного середовища, а інші в те ж місто вирішують мігрувати. В наступних підрозділах спробую дослідити певні теорії сучасних міграційних тенденцій та їх особливості.

1.2. Концепція транснаціоналізму та глобалізації

Багато правил, що заохочують ту чи іншу поведінку людей, пов'язані із загальним уявленням про якесь неформальне глобальне громадянство, яке є своєрідною культурою. І подібно до того, як національні культури потребують культурних ресурсів — символів, наративів, ритуалів, які створюють почуття спільної долі, потребу в них відчуває й культура космополітизму, транснаціоналізму та глобальної відповідальності.

Варто зупинитись на понятті транснаціоналізму, що є досить багатозначним. Насамперед, ним позначають теоретичний підхід у міграційних дослідженнях, що пропонує розглядати міграцію не як односторонній рух з пунктом кінцевого призначення, але як процес, що не закінчується. Крім того, під транснаціоналізмом, дослідники найчастіше розуміють сам феномен розширення соціального простору. Тим не менш, оскільки транснаціоналізм залишається широким поняттям, йому складно намагатися зв'язати різні аспекти його діяльності та міждисциплінарні виміри, водночас встановлюючи чіткі змінні та межі.

У найактуальнішій і новітній літературі щодо транснаціоналізму його розуміли як складову глобалізації, від якої неможливо відокремитись; однак ці два терміни не є взаємозамінними. Дослідниці(ки) асиміляції та громадянського здоров'я у полікультурному суспільстві Аннемарі Клінгенберг, Йоганнес М. Луецц та Енн Кроуфорд стверджують, що глобалізація відноситься до всіх видів діяльності, що охоплюють соціальні,

економічні та політичні сфери, які «спричиняють більшу взаємодію та взаємозв'язок між країнами та континентами»⁶. З іншого боку, транснаціоналізм стосується переміщень окремих осіб і громадянського суспільства через кордони, як зазначає Керні⁷, і того, як посилення глобального зв'язку впливає на ці рухи⁸.

Сутність проблеми полягає в тому, що сучасність принесла нам мобільність як умову. Британський соціолог Джон Уррі, що досліджує сферу туризму та мобільності, зазначає, що мобільність змінила як способи розуміння суспільства, культури, політики, так і відчуття сучасності. Таким чином, культура була перетворена на гібридний компонент, який більше не обмежувався простором-часом, тоді як кордони були розвіяні, суспільства розуміються як прості механізми сучасної мобільності та в основі яких повинен бути прогрес, свобода, модерність і влада. Якщо подумати про цей контекст на шкоду сучасному світу, який почав проходити через нову еру мобільності, яку підтримувала глобальна ера, стає зрозумілим, що мобільність зазнала безпрецедентного масштабу, що виникла в основному через туризм, міграцію та промислове виробництво. Ця глобальна ера, у свою чергу, стає пусковим механізмом для трансформації концепції сучасного світу, на додаток до впровадження нових форм технологій та безпосереднього впливу на людські стосунки з космосом та ідентичністю місць.

⁶ Аннемарі Клінгенберг, Йоганнес М. Луецц та Енн Кроуфорд, 2021. «Транснаціоналізм — визнання сильних сторін подвійної належності як для мігрантів, так і для суспільства», Журнал міжнародної міграції та інтеграції, Springer, vol. 22(2), стор. 453-470. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/343546171_Transnationalism_current_debates_and_new_perspectives [10.05.2022]

⁷ Керні, М. (1995). Локальне і глобальне: антропологія глобалізації та транснаціоналізму. Annual Review of Anthropology, 24(1), 547–565. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.shi.or.th/download/466/> [27.04.2022]

⁸

Міграційний процес відіграє важливу роль у побудові культурного, освітнього та професійного середовища в усьому світі та в окремих країнах. Завдяки спілкуванню у всесвітній мережі Інтернет та транслокальним проектам, ментальні кордони між країнами частково розмиваються. Культурне, освітнє та професійне середовище стає все більш транснаціональним, а якість міграції зростає. Шиллер Н. Г., Баш Л. і Блан-Сзантон К. визначили транснаціоналізм як «процеси, за допомогою яких іммігранти створюють соціальні поля, які пов'язують країну походження та країну поселення»⁹. Трансмігранти здійснюють дії, приймають рішення, відчують занепокоєння та розвивають ідентичність у соціальних мережах, які з'єднують їх із двома чи більше суспільствами одночасно¹⁰.

Висока мобільність у житті мігрантів пов'язана також з їхніми життєвими стратегіями, короткостроковістю планування, «невкоріненим» способом життя та нормалізованістю пересування в принципі. Базуючись на висновках із праці «Глобалізація. Наслідки для людини та суспільства» Зигмунда Баумана¹¹, можна встановити, що темпи суспільних змін у сучасному світі суттєво зростають, внаслідок чого прискореними кроками відмирають усталені норми, правила та інституції. По-перше, це є втрата традиційної для модерну віри у можливість та силу прогресу і розчарування в існуючій інституційній структурі, підкріплене знеособленням соціального життя та відчуженістю. Характерний для попередніх етапів розвитку суспільства

⁹ Шиллер Н. Г., Баш Л. і Блан-Сзантон К. (1992b). Транснаціоналізм: нова аналітична основа для розуміння міграції. *Аннали Нью-Йоркської академії наук*, 645(1), стор. 23.

¹⁰ Там само, стор. 24

¹¹ Зигмунд Бауман - відомий польсько-британський соціолог, що розпочав свою кар'єру у Польщі, але згодом був змушений емігрувати до Великобританії, де надалі займався соціологією. Тема міграції не є чужою для З.Баумана, який за походженням є євреєм та у часи так званого 4 поділу Польщі його родина вирішила втікати від нацистів у Радянський союз, коли території Польщі було окуповано: західну частину - Німеччиною, третім райхом; східну - Радянським союзом.

міцний зв'язок між індивідами та соціальною структурою, соціальними групами та соціальними організаціями, руйнується, генеруючи невідому до цього моменту ступінь невизначеності як у житті конкретних індивідів, так і у соціальному житті. Відповідно життя індивіда стає більш мобільним і мінливим.

Позаяк, є ті, хто легко їде з несприятливих умов, без проблем переносить свій бізнес в іншу країну або знаходить там роботу, а є ті, хто прив'язаний до простору, кому нема куди подітися і для кого плинність сучасного світу не відкриває, а закриває можливості руху. Бауман саме показує у своїй книзі те, що не все так універсально. Плинність хороша тільки для фінансово-інтелектуальних еліт, або ж середнього класу. Представники цих еліт вважають, що їхнє життя є стандартом, а ті, хто бажає приєднатися до цієї групи, можуть думати, що в них це вийде, тому також схвалюють таке сприйняття світу. Проте, всі ці люди дивляться на світ, не усвідомлюючи, або ж не бажаючи думати про те, що фінансово-інтелектуальні еліти — це лише тонкий прошарок у величезному пирозі людства.

Бауман також дослідив характерні явища, що сприяли виникненню глобалізаційних процесів та його розвитку. По-перше, створення нових швидких та доступних видів транспорту та розвиток комунікаційних технологій змінив саму концепцію простору-часу: розподіл простору на близький-далекий ґрунтувався на принципі доступності: близьке було таким тому, що його легко було досягти. У сучасних умовах цей поділ втрачає будь-який сенс — будь-яка точка світу стала доступною хоча б віртуально чи потенційно. Це призвело до того, що люди не прив'язані жорстко до якоїсь конкретної місцевості, і насамперед це стосується так званої економічної еліти, що має можливість пересуватись та жити комфортно, міняючи місце проживання.

Сучасні економічно забезпечені люди переїжджають до Львова чи виїжджають з нього не назавжди. Принаймні в частини з них тяга до мандрів і пошуків себе не зникає і за кілька років вони «переростають» місто, в котрому їм було цікаво і добре, та опиняються знову в дорозі.

Доцентка кафедри культурології УКУ Ірина Старовойт 2021 року на цю тему влучно сказала, що «ми живемо в глобалізованому світі цифрових кочівників», що швидше за все було перифразом із праці Зігмунда Баумана «Від паломника до туриста», з його розрізненням паломників, волоцюг та туристів у глобалізованому світі¹². У сенсі, що у 21 столітті люди, особливо молодь, що здатна працювати і заробляти дистанційно, змінює місце проживання доволі часто і будуть робити це й надалі. Їм все важче відповісти на питання де їхній дім і що саме надає оце відчуття власного дому. Наразі у моєму дослідженні окремих прикладів міграції я хочу наголосити на тому, що кожен окремий випадок міграції не потрібно сприймати як остаточне місце оселення, зважаючи на мінливі настрої та сучасні пошуки себе та своєї «приналежності» до певного місця.

1.3. Поняття приналежності у 21 столітті

У 21 столітті люди мігрують у пошуках вигідного та комфортного для них середовища, проте причини рідко пов'язані з неможливістю жити у теплій чи холодній країні, оскільки ми навчились пристосовуватись до навколишнього середовища, незалежно від природніх умов. Тож, здебільшого, у сучасному

¹² From Pilgrim to Tourist – Or A Short History of Identity, Zygmunt Bauman. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://revisesociology.com/2017/03/24/identity-bauman-pilgrim-tourist/>

світі люди мігрують у пошуку відповідного для себе культурного середовища, або ж, якщо це біженці, то у пошуку притулку та опіки, якої не отримали у рідній країні чи місті. Проте, спільним для всіх мігрантів є пошук чогось нового, іншого міста, що стане рідним.

Досліджуючи тему міграції ще минулого року, я зупинилась на понятті приналежності до місця. Важливим для мене було зрозуміти яким чином можна стати членом певної спільноти та кому дозволено ним стати. Мої твердження базувались на дослідженні американської культурної активістки Джин Воткінс (псевдо – Бел Хукс, як «дзвони-гачки»), що намагалась відповісти на питання чому ми можемо сказати, що до одного місця справді належимо, а до іншого ні? Дослідниця розглянула питання про відчуття приналежності до певного місця у своїй книзі «Приналежність: Культура місця»¹³. Авторка запропонувала глянути на світ, де всі люди, куди б їх не покликали «додому» – можуть жити повноцінно та добре, де кожен може «належати».

Воткінс афро-американка, якій неодноразово доводилось стикатись із расизмом і яка мала великий досвід міграцій, в яких люди обмінювались культурою «роблення речей» з «покупкою речей»¹⁴, розвиваючи почуття переміщення, відчуженості та самотності, а також внутрішній расизм.

Поняття приналежності зазвичай сприймається як щось само собою зрозуміле або використовується як синонім (місцевої / національної) ідентичності та громадянства. Львів'яни, як і жителі будь-якого іншого міста, з народження,

¹³ Hooks Bell. *Belonging: A Culture of Place* [Електронний ресурс] // Routledge, 2008. - 240 с. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2772494/>

¹⁴ Там само, стор. 195

говорячи про те, що «я львів'янин» чи «я київлянин, харків'янин, херсонець, черкащанин, римлянин, лондонець, варшавець, стамбулець і т.д.», підсвідомо сприймають свою національність як приналежність не лише територіально до міста, але й соціально, як член певної громади. І у мене тут виникли питання: що таке це відчуття приналежності і чи може воно стерти з часом?

Хукс визначає саме відчуття приналежності як почуття «вдома», у безпеці та вкоріненість у місцевій громаді. Проте, відчуття справжньої приналежності Джин Воткінс приписує сільському життю, а не місту, оскільки у селі вбачає більш «змістовне життя». Тож, це «змістовне життя» в гармонії з природою, яке, незважаючи на соціально-просторову сегрегацію, виховувало культуру місця, де люди відчували, що вони належать до певної громади і території, авторка протиставляє «міському». Для неї цей світ наповнений індивідуалізмом, агностицизмом, самозакоханістю та байдужістю, який перешкоджає проростанню будь-якої культури місця і, отже, почуття приналежності. На її погляд, – це світ, в якому панує домінуюча ідеологія ліберального індивідуалізму, який живить і харчується «імперіалістичним білим верховенством капіталістичного патріархату»¹⁵. У цьому світі будь-яке відчуття емпатичного зв'язку із Землею втрачається, оскільки панують більше експлуатація та прибуток. Тоді як сільська місцевість стосується економності, переробки та сталого розвитку, міська (світ, про який мріють батьки Хукс для себе та своїх дітей) - це «заробляти більше грошей, купувати більше речей... завжди більше»¹⁶. До таких ж міркувань доходить Ф. Тьонніс у своїй роботі «Спільнота та суспільство», де розрізняє ці два поняття, вибудовуючи низку визначень, що розрізняють спільноту від суспільства. Він визначає спільноту

¹⁵ Там само, стор. 222

¹⁶ Там само, стор. 225

на рівні крові та духу, спорідненості, сусідства й дружби, гідності та служіння тощо, а для суспільства більш притаманним є товар і вартість, гроші та ринок, капітал та робоча сила. Отже, традиційні патерналістські зв'язки протиставляються міському устрою з характерним для нього послабленням первісних зв'язків і формуванням нового способу соціального буття людини.

Роботу Джин Воткінс та Ф. Тьонніса варто сприймати швидше як розуміння того, що там, де панує влада і збагачення (переважно це відбувається у містах-мільйонниках), справді втрачається відчуття приналежності до народу, хоч це також культура, але це є культура збагачення, яка штучно об'єднує людей, оскільки люди постають у такому разі як конкуренти, або ж споживачі, а не спільнота, через що втрачаються певні культурні практики, оскільки люди перестають разом формувати відчуття природньої сім'ї. Такий погляд на культуру приналежності частково наближає до розуміння причин міграції ДО та еміграції З міста Львова, який балансує між природною культурою міста, традиціями та економічною експлуатацією, без якої сучасним людям вже складно уявити своє життя.

Схожі теорії також формує професорка кембриджського університету Мірі Рубін, у своїй праці «Міста незнайомців: життя у Середньовічній Європі». Ця праця походить від лекцій Wiles, виголошених професоркою Мірі Рубін з Університету Квінз, Белфаст у 2017 році. Лекції Wiles - це регулярний, періодичний цикл лекцій на широкі історичні теми, які були створені в 1950-х роках для сприяння вивченню історії цивілізації та заохочення поширення історичного мислення на сферу загальних ідей¹⁷. Тож, Мірі Рубін в частині своєї праці описує спільну спадщину християнської доктрини та форми права,

¹⁷ Лекції Wiles [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.qub.ac.uk/schools/happ/Events/an-Year-lectures/wiles-lecture-series/>. Доступ 1 березня 2021 р.

успадковані від класичного минулого, які забезпечили загальну концептуальну базу, яка, на думку Рубін, була космополітичною у своїх принципах; що сприяло руху та заохочувало процвітання торгових шляхів, паломництва та зростання міст. Ця спільна мова та спільні позиції закріпили культурну необхідність міграції та загальне розуміння того, що основною функцією міст є підтримка руху людей. Така спільність обрамляла культурний досвід подорожей та створення мереж підтримки мандрівних торговців, таких як розвиток міжнародних торгових компаній, угод та конфедерацій, та заохочувала інвестиції в інфраструктуру подорожей від доріг та ринків до корчм та лікарень.

Сучасна мобільність та відчуття приналежності є значно глобальнішими. У сенсі, що кожна людина може відчувати свою приналежність до чужої країни та її культури, ні разу не зіткнувшись із нею вживу. Ми переглядаємо відео/тексти у соц. мережах, аудіо контент та фільми, що показують чужі для окремого суспільства культурні практики: від рутинних сніданків до масштабних традиційних святкувань в окремих регіонах. Мабуть такі традиційні практики залишаються чужими, але ось спосіб спілкування та різниця між соціальними ролями може стиратись, оскільки люди звикають до нових трендів та переймають на себе окремі ролі, що призводить до уподібнення одного суспільства до іншого. Проте, кожна держава намагається акцентувати на своїх особливостях, оскільки певна «екзотика» приваблює своєю іншістю. Так, люди хоч і люблять і захищають «своє», але, як і у стосунках, різниця у сприйнятті дійсності та вираженні своєї індивідуальності захоплює і викликає нові емоції. Мабуть через такі емоції і з'являються у містах нові мігранти. Зрештою, у другому розділі я перейду до знайомства з львівськими мігрантами та іммігрантами, що покажуть місто Львів, його

іншість чи схожість з новообраним містом та передісторію обрання нового соціуму та його оболонки у вигляді міста з своєю архітектурою та писаними і неписаними законами.

Наразі я хочу з'ясувати як львівські мігранти та емігранти почали називати нове місто домом та яким чином відбувається зміна відчуття приналежності від одного міста до іншого. Важливим також для мене є з'ясувати чи мігранти взагалі відчували колись приналежність до рідного міста, а може відчують і надалі.

Розділ II. Емпірична частина: дослідження вибору

2.1. Вступ до емпіричної частини дослідження

Завданням цього розділу є дослідити причини бажання людей жити у місті Львів, дізнатись про їх погляд на це місто та з'ясувати як відбувався їх процес інтеграції і для цього провела 5 глибинних напівструктурованих інтерв'ю з мігрантами, що переїхали жити у Львів. Методика студії окремого випадку полягає у тому, що окремі тематичні дослідження можуть детально описати унікальні явища міграції. Цей метод можна визначити як інтенсивне дослідження людини, групи людей чи одиниці, яке має на меті узагальнити декілька одиниць. Щоб досягти своєї мети, кейси повинні бути легкими для розуміння. Даєр та Вілкінс (1991)¹⁸ стверджують, що кількість випадків або розмір сторінок у case studies не є найважливішими. Натомість важлива здатність дослідників розуміти та описати контекст сцени, про яку йдеться,

¹⁸ Dyer, W. G., Jr, Wilkins, A. L., & Eisenhardt, K. M. (1991). Better stories, not better constructs, to generate better theory: A rejoinder to Eisenhardt; better stories and better constructs: The case for rigor and comparative logic. *The Academy of Management Review*, 16(3), 613.

таким чином, щоб читач міг зрозуміти взаємозв'язки та виробити теорію щодо них. У роботі над інтерв'ю я записувала спочатку факти і спогади, конкретний досвід, а тоді оціночні судження, руйнування стереотипів, більш об'єктивні аргументи про переїзд у місто Львів і особисті відчуття мігрантів про ставлення до іноземців і мігрантів серед львів'ян і закордоном.

Також досліджувала їхню інкультурацію: яким чином хтось стає «трохи львів'янином», «трохи мешканцем берліну, варшави, нінци, стамбулу і так далі».

2.2. Знайомство з львівськими мігрантами та їх передісторією

ЧАД ЗОРАТЛІ

Чад Зоратлі переїхав у Львів 12 років тому. За цей період запустив безліч крутих проєктів та отримав титул нічного мера Львова. В інтернеті є багато статей та інтерв'ю з Чадом, проте вони дуже односторонні та в основі інтерв'ю питання щодо організацій подій, а не історії його міграції, тому я вирішила поспілкуватись із ним особисто на деякі глибші теми.

Чада називають в інтернет ресурсах нічним мером Львова. Мігрант і у розмові зі мною так себе назвав, припускаю, що це самопис, який підхопили журналісти, оскільки він чудово вписується у заголовки на медіа ресурсах: «Insta герой #11: нічний мер Львова Чад Зоратлі»¹⁹; «ЧАД ЗОРАТЛІ «НІЧНИЙ МЕР ЛЬВОВА»»²⁰; «Нічний мер» Львова»²¹; «Хто такий «нічний мер Львова»

¹⁹ Insta герой #11: нічний мер Львова Чад Зоратлі [Електронний ресурс] // 23.08.2020 – Режим доступу: <https://dumay.pro/people/tpost/tscuzrsgbs-insta-geroi-11-nchnii-mer-lvova-chad-zor>

²⁰ ЧАД ЗОРАТЛІ «НІЧНИЙ МЕР ЛЬВОВА» [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://rialviv.com/articles/chad-zoratli-nichnij-mer-lvova.html>

²¹ Зустрічайте львівського першого нічного мера [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <https://uk.lvivliving.com/copy-of-night-mayor>

і чим він займається?»²² і ще декілька підзаголовків у інших статтях. Така посада справді існує і позначає людину, що керує життям у місті вночі, проте не в Україні. Чад отримав, або ж створив такий статус, оскільки організовує вечірні тусовки з командою Night Ambassadors, тим часом як Садовий займається більш традиційними справами міста вдень. «Наш глобальний тренд - вечірки з різним стилем музики на неочікуваних локаціях. Ми даємо людям можливість затусити в музеї, ботанічному саду, бібліотеці чи навіть біля церкви, таким чином популяризуючи ці місця і даруючи яскраві емоції нашим гостям»²³. Наразі основною метою і основним зацікавленням Чада є просування нічного життя у Львові.

Окрім цього, Чад також долучився до створення проєктів table.lviv та reorleplacebar. У останньому я й зустрілась з мігрантом для спільної бесіди.

Чад розповів про те, що сім'я експортувала камені з Близького Сходу в Грецію на кораблі. З раннього дитинства вони брали його з собою у подорожі і літні відпочинки в такі країни як Кіпр, Ліван, Туреччина, Сирія і ще декілька не названих. Тож Чад з дитинства спілкувався з іноземцями, споглядаючи за різними культурами. Проте, він зазначає, що це було швидше схоже на навчання, а не подорожі, щось на кшталт англійської школи. Наразі у нього залишилось декілька друзів, які знаходяться у різних країнах, які йому випало відвідати.

Отже, до Львова Чад бачив багато і почувався вільно, стикаючись з різними культурами. Чадова сім'я, через економічну кризу у Греції, мігрувала у

²² РІА Львів - журнал мудрих людей. Хто такий «нічний мер Львова» і чим він займається? [Електронний ресурс] // Facebook – Режим доступу: <https://www.facebook.com/rialviv.magazine/>

²³ ЧАД ЗОРАТЛІ «НІЧНИЙ МЕР ЛЬВОВА» [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://rialviv.com/articles/chad-zoratli-nichnij-mer-lvova.html>

Швецію спершу (криза була подібною до тої, що застала Україна у 2021 році через пандемію, оскільки протягом другої половини «нульових років» через невміння влади регулювати економічну ситуацію у країні виникла криза і прийшлося шукати фінансової допомоги у «великих» країн ЄС, щоб утримати економіку. Врешті це тягнулося до 2009 року та набраних кредитів було настільки багато, що не було вже чим повертати борги. «...їх лідер Георгіос Папандреу у підсумку був змушений визнати політичну провину та піти у відставку»²⁴). Наразі усі дядьки Чада одружені з іноземками і деякі живуть у Німеччині, Сполучених Штатах і багатьох інших країнах. Проте, вони не в захваті від його вибору залишитись у Львові, оскільки сім'я хотіла аби він жив і втілювався у Канаді.

ПОЛ ЛАЙМАН

Пол Лайман – це один з трьох президентів ІТ компанії Hivacell (Ricker Lyman Robotic Company)²⁵ у Львові. Ця компанія також співпрацювала з Українським Католицьким Університетом: «... Завдання полягало в тому, щоб забезпечити випробувальний майданчик для студентів-магістрів з комп'ютерних наук, які працювали на моделях машинного навчання для розпізнавання відео на нашій установці»²⁶ - описує перший освітній проєкт керуючий партнер компанії Володимир.

Для дослідження я обрала Пола через його космополітичні погляди та виразне і чітке бажання жити у Львові. Пол, попри величезну історію подорожів, успішне життя та сім'ю у США (у Пола є жінка та дитина, що залишились у

²⁴ Укрінформ. У Греції тепер точно є все, крім одного – економічної кризи [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2523293-u-grecii-teper-tocno-e-vse-krim-odnogo-ekonomichnoi-krizi.html> [6.11.2021]

²⁵ Hivacell (Ricker Lyman Robotic Company) на сайті DOU.ua. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://jobs.dou.ua/companies/ricker-lyman-robotic/> [13.12.2021]

²⁶ Інтерв'ю на краю: побудова компанії; опублікувала Даша Коротких 27 травня 2020. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://medium.com/hivacell/interview-at-the-edge-building-the-company-5eff5738ea6> [12.12.2021]

Техасі), вирішив переїхати у Львів і не лише заснувати тут свою компанію, але й поміняти своє звичне середовище, на місто, з дещо відмінною культурою, законами та зовсім іншим зовнішнім виглядом.

Пол Лайман народився у Техасі. Техас – штат у США, розташований уздовж Ріо-Гранде. У Техасі є відомості про проживання людей, що проживали там понад одинадцять тисяч років тому. Місто славиться своїм почуттям місцевої ідентичності та своєю незалежністю. Що цікавіше - їхнім гаслом є «Дружня держава»²⁷, однак, Пол мав дещо інше бачення «дружньої держави», яке віднайшов у місті Львів, у не відомій йому раніше країні, куди, врешті, мігрував.

Місто – це щось схоже на сім'ю, або ж умовний дім. Вулиці, будинки, архітектура, краєвид і т.д. стають для нас чимось рідним і зустрічі у цьому просторі структурують соціальні мережі. Подібність і відмінність у щоденних міських практиках перетворюються на внутрішньо згуртовану соціальність – і складаються з самих рухів форми сегрегації в реальному часі. Доктор філософії в галузі передових архітектурних досліджень Вінісіус М. Нетто у своєму дослідженні соціальних мереж в місті доходить висновку, що привласнення відбувається ланцюжками: від одного місця до іншого, відповідно до їхньої взаємодоповнюваності в межах наших рутин, просторово стимульованих взаємодоповненням у місці. Доступні простори потенційно потужні для зближення різних соціальних груп і артикуляції приватного життя в колективне життя.²⁸

27 Історія штату Техас на сайті Infoplease.com. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.infoplease.com/us/states/texas> [25.12.2021]

²⁸ Нетто, В. де М. Паскоаліно, Р. і Пінейро М., 2010. Соціальні мережі в місті, або міські умови співіснування [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dokumen.tips/documents/social-networks-in-the-city-or-the-urban-condition-of-coexistence.html> [05.05.2022]

Пол, покинувши США, залишив не лише свою власну сім'ю, але й соціальне коло і почав розширяти певне семантичне поле, де виконуються комунікаційні мережі. Нетто зазначає, що соціальні структури постійно виникають і згасають у зв'язках через мовні акти та простори у новому оточенні. Пол приїжджає до свого рідного міста час від часу, тож це радше схоже на подвійне життя. У нього є друзі у Нью-Йорку, які там народились та вирости і ніколи звідти не виїжджали. Вони не бачили нічого, окрім вже зрозумілої для них культури та вивчених знаків та символів, але їм цього достатньо. Пол про це: «...для них місце, у якому вони перебувають зараз, завжди саме те, де вони хочуть бути. І мене зараз там просто немає». «І саме там вони хочуть бути і там їм комфортно. Я не можу жити цим життям. Це не для мене». Джин Воткінс в описі власної еміграції згадувала про те, що у своїх багаторазових подорожах та еміграціях стала занадто нетрадиційною та багатонаціональною і через це не відчувала, що готова повернутись назад у Кентукі²⁹. У цих інших світах, мігранти з часом гублять свою приналежність до міста, у якому народились і стають космополітичними. Повертаючись до місць, де провели своє дитинство та велику частину свого життя, вони більше не можуть повною мірою ототожнювати себе з цим культурним простором, що був раніше близьким, оскільки гублять наратив, який можна описати як лінійну історію, що раптом обірвалася у тих, що виїхали з міста, але не у людей, що залишилися.

Пол також розповів про те, наскільки далекими є люди в США від розуміння окремих країн у Євразії: «...чесно кажучи, у США у вас є Європа та Східна Європа. У вас є Римська імперія, а там – Візантійська імперія. І дуже мало людей у Сполучених Штатах справді знають багато про Візантію. Так, у вас є католицька церква, і у вас є розкол – це те, що у вас є. І, чесно кажучи,

²⁹ Хукс Белл. Належність: культура місця [Електронний ресурс] // Routledge, 2008. – стор.26 Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2772494/>

саме звідси впливає велика частина історії Сполучених Штатів: колись католицька церква та східно-православні церкви розділилися одна від одної, хоча східні православні залишалися при оригінальній церкві. У римлян римо-католицька церква стала чимось іншим. Ми все ще слідкуємо за історією, яка базується на цьому розколі, на заході, а не на сході.» «... тож, коли я вперше потрапив сюди, я читав книги про українську історію. Я читав книги про Східну Європу. Я читаю поезію, українську поезію.» Пан Лайман згадує, що хотів колись стати поетом і причина, через яку він хотів ним бути, полягає в тому, що якщо ти знаєш поетів тієї чи іншої культури, ти знаєш культуру, тому що вони говорять через душу культури, за ціле суспільство, і він вивчав українську душу також через українських поетів, хоч сам українською не спілкується.

ЄВГЕН ШКАПОВ

Євгена Шкапов – мігрант зі сходу України, що через війну почав свій етап міграцій та врешті вирішив залишитись саме у Львові.

Половина його сім'ї по татовій лінії давно переїхала в Київ, а мамина лінія залишилась у Луганську. Через війну Євгену прийшлося вперше мігрувати в Росію, у місто Ростов, коли йому було 15 років. Пізніше він емігрував у Київ і на той момент думав, що там і залишиться, проте цікаво було дослідити ще деякі міста України. Врешті потрапив до Львова, міста культури, яке дещо змінило його і Євген зрозумів, що наразі саме це місто йому до душі і тут він готовий жити.

Але повернімось до передісторії, міста на сході України, де зростав Євген. Я попросила описати щось, що асоціюється з рідним містом, щоб побачити його світ і як він почав змінюватись: «... в Луганську зовсім інше життя було. Ну точно пам'ятаю початок з зупинки. Жахлива Газель. В Луганську майже не було... тобто майже всі автобуси були дуже маленькі. Найбільші автобуси

були такі, як львівські «Богдани». В Луганську, на думку Євгена, люди говорять дещо агресивніше, ніж у Львові, частково навіть грубо і надто лаконічно. Далі він продовжує: «можливо це просто менш культурний тон... менш культурний спосіб спілкування і він для мене звучить як агресивний». Проте, Євген не вважає, що це справді агресія до інших людей, просто манера спілкування, яка виникла внаслідок історії і це загальний настрій, відповідно до змін, що відбулись у місті.

Луганськ завжди був промисловим. Уявіть собі місто, де ти з дитинства знаєш де працюватимеш і тобі не потрібно обирати серед багатьох професій, адже тобі добре відомо за яким шаблоном варто йти, щоб досягти успіху. Одначе, в якийсь момент вся ця система ламається і люди, що приготували вже рецепт успіху для наступних поколінь, гублять свою найвищу цінність та частково мету свого життя. Луганськ – це місто, в основі якого лежали шахти та заводи, які приносили найбільший прибуток місцевій владі та мешканцям міста. Все місто поділене на райони навколо заводів: «...тобто у нас був завод тепловоза і навколо нього були спеціально школа, спеціально коледж, університет, житлові райони, лікарня. І все це спеціально навколо заводу.» Раніше будувалась повага людей до заводів і у мешканців був пройдений, знаний всіма шлях до успіху. «... навчання повністю побудоване, робота... Тобто ти прям з пелюшок проходив шлях: в районі якого заводу народився, по суті, ти міг вирости у людину велику (человека большого) просто по своєму району, ось так от.» Як на мене, цей спосіб життя є дуже відмінним від львівського, оскільки у Львові є дуже багато вибору, та й саме місто завжди було радше містом культури, музеїв, митців, фестивалів та театрів. Заводи у Львові, звісно, також були, але не в основі міста, тож мешканці завжди могли обрати будь-який шлях, якщо тільки родичі не нав'язували дітям йти тими ж сходинками, що й вони, а таке відбувалось часто.

Отже, Євген Шкапов виріс у місті, де за нього вже все було вирішено. Багата сім'я, оскільки дідусь мав високу посаду у тепловозному заводі, та чіткий шлях для досягнення економічного успіху. «Ми жили по таким ж шаблонах. Моя сім'я завжди містила історії про заводи, про становлення і просто як це все влаштовано. Я знаю це, оскільки мій дідусь проходив через це і бабуся проходила і я знаю ці історії, бо вони добивались якихось становищ там і тоді вони влаштовували доволі легкі способи проходження тих ж шаблонів іншими членами сім'ї.» Врешті наступне покоління, батьки Євгена та їхні діти, не повинні були турбуватись про своє майбутнє, оскільки їхні батьки, бабуся з дідусем Євгена були на високих посадах і вже побудували просту схему, за якої можна було б досягти тих ж висот.

Під час СРСР люди жили заводом та шахтами і майже все місто було задіяне у цьому, тож можна уявити як міняється життя людей з розпадом СРСР, коли всі їхні амбіції починають поступово руйнуватись. Продовольство зменшилось, заводи розграбовували і те, на чому стояло все місто почало втрачати свій престиж. «Коли ця структура різко руйнується, люди губляться. Їм ж потрібно гроші заробляти і вони йдуть це робити будь-якими способами, відповідно зупиняють якесь своє навчання, розвиток і люди... я не знаю... це назвати отупінням чи чим...» «...і вони починають працювати на якихось бездумних роботах і ціле суспільство ніби росте у цьому незрозумілому стані з 90-х». Тепер також стає зрозумілою часткова лаконічна манера спілкування у Луганську, оскільки менталітет був побудований не навколо культури і об'єднання людей, а навколо шахт, заводів і статусу. Не дивно також, що люди можуть бути дещо озлобленими і агресивними, оскільки те, що раніше постало перед луганчанами як найвищий ступінь успіху, а отже і щастя, перевернулось догори ногами. Люди і надалі продовжували працювати у шахтах і заводах, оскільки це те, до чого вони йшли протягом життя і піднімались по кар'єрних

сходинках, проте їхня робота втратила свою вартість, а навантаження не змінилось.

Одначе, світ Євгена Шкапова перевернув не розпад СРСР, оскільки сім'я і надалі жила у достатку. Зміни відбулись через раптову війну у 2014 році з боку Росії. До війни і до того, як він переїхав, Євген планував йти тими ж сходинками, що й його родичі, проте події 2014 року змусили його вперше мігрувати у Ростов, в Росію. Це був спонтанний крок і він не думав там залишатись назавжди, але це змінило його погляд на деякі речі і цінності у житті. Врешті він мігрував у Київ, а тоді у Львів. Тож наразі зупинюсь тут і у 3 підрозділі, що розкриває тему інтеграції мігрантів у нове суспільство, надам відповіді на питання вибору та процесу злиття з новим оточенням мігрантами.

АНАСТАСІЯ ЧЕЧЕЛЬНИЦЬКА

Анастасія сама з Тель-Авіва, але мати є українкою, а батько — ізраїльтянин, тож Настя народилась в Одесі та разом із батьками, коли їй був 1 рік, переїхали у Ізраїль. Проте, зрештою повернулась в Україну та переїхала у Львів з Одеси.

Настя відчувала з дитинства, що була ближчою до української культури, аніж ізраїльської. Вона пояснює це на прикладі релігії в Ізраїлі, де мешканці здебільшого дуже релігійні. На всі свята збираються сім'я та безліч людей. Анастасія більше любила та розуміла свята, що є звичнішими для українців, такі як: Новий рік, Різдво, Пасха, хоч сама наразі не дуже віруючою людиною, але любить підтримувати подібні традиції. Також, Настя зазначає, що люди із Тель-Авіву значно відкритіші, іноді занадто безпардонні у своїх проявах. «Вони там можуть вийти в піжамі та в домашніх тапочках на вулицю і то для них норм. Чоловіки можуть ходити просто без верхнього одягу, бо їм жарко. Можуть плюватись. Ну от такі вони, ніби не виховані для нас, але для них це є нормою». Цікаво, що у розмові Анастасія вживає неодноразово слово звертання про Тель-Авівців як про «них» та львів'ян, як «нас», попри те, що

прожила у Тель-Авіві все своє дитинство та підлітковий вік. Вона також додає, що мешканці Тель-Авіву можуть сказати тобі що завгодно і є менш стриманими. «У них немає такого, як у Європі, наприклад, коли всі мають гарно одягатись, там є якийсь етикет як себе вести. В них цього немає і для мене це завжди було трошки дико, тому я не могла з'єднатись з їх культурою та менталітетом». Анастасія також пригадала, що у них в мові немає звертання «Ви», лише ти. «У них ніби губиться якась повага до людей. Також дуже зіграла Друга світова війна, бо нас з самого дитинства вчили, що євреї то найбільш бідні люди на світі, що вони нещасні та їх всі ненавидять і вони ростуть вже з такою думкою, що вони найбільш бідні, а отже найкращі. Тому вони часто расисти щодо інших людей та культур і ставляться до себе що ось з нами таке сталося і ми тепер знову заслуговуємо все, що можна отримати у цьому житті».

ДЕНІЕЛ СОЛОД

Деніел почав історію еміграцій з початку війни у рідному місті 2014-го року у віці 19 років. Львів обрав спершу через навчання та згодом через усвідомлення переваг цього міста та бажання стати одним з «своїх» серед мешканців.

Львів, на відміну від Донецьку, має безліч вулиць, пам'ятників та меморіалів з назвами відомих українських персон, що дало йому розуміння суті цього та відповідності з українською культурною пам'яттю. «В мене було дивне відчуття. Я дивлюсь: вулиця Лесі Українки, Котляревського, ще когось там. Я хоч ніби їх всіх знав... Пазл ніби складається». Ніби все, що десь вивчав таки десь існує підтримується культурою міста, а не вимирає.

Львів позиціонує себе відкритим до світу і Деніел, з власного досвіду, таким його наразі і вбачає. Сам мав відчуття, що потрібно протестувати, та показувати, що «русскоязычные тоже здесь есть» та виявилось, що немає проти чого, оскільки не засвідчив жодної провокативної ситуації у свою

сторону.

Вбачає львівських мешканців здебільшого інтелектуальними, оскільки лише у цьому місті йому доводилось так багато спілкуватись з простими людьми на політичні, філософські та наукові теми.

2.3. Історія емігрантів

Німеччина. Мюнхен/Берлін.

Вікторія Фешак за час навчання в УКУ, марила думкою навчатись десь за кордоном і чекала такої можливості. Дівчина покинула місто Львів 7 років тому заради отримання якіснішої другої вищої освіти у Мюнхені. Вона переїхала у Німеччину, місто Берлін, де прожила 5 з половиною років та опісля переїхала у Мюнхен, де проживає до сьогодні півтори роки. У Мюнхені встигла закінчити факультет дослідження суспільства та технологій (society and technology studies) та наразі працює експерткою по стабільності (sustainability and resilience expert). Переїхала не лише у пошуках кращого навчання, але й через бажання відірватись від сім'ї і відчутти свободу у новому місті.

Вікторії було нудно навчатись в Україні та видавалось, що не використовує весь свій потенціал, тож їхала з очікуванням, що за кордоном буде якісніше та серйозніше навчання, яке допоможе їй в подальшому бути рушієм змін в Україні. Однак, у Мюнхені її очікування розвінчились, оскільки та поїхала заради прогресивної освіти, але виявилось, що студенти, які попали на цю ж програму мали зовсім інші мотиви. Студенти їхали заради самої еміграції та

викладачі теж не докладали багато зусиль, аби зробити навчання інтенсивним та цікавим.

Франція. Ніцца.

Дмитрій Мазіленко, коли жив у Львові, то почав відчувати, що у цьому місті починає задихатись та була потреба розширити свої горизонти. Дмитро за освітою та діяльністю архітектор та давно захоплювався архітектурою та культурою Франції, де жили його батьки. Сам народився в Місті Полтава і в його житті склалося так, що я він не особливо планував кудись переїжджати, це сталося само собою, коли мені йому було 3 роки. Його батьки поїхали до Москви, де той прожив близько 4-ох років, після чого знову переїхав, але цього разу вже в Полтаву, тому місто довелося перевідкривати по-новому. Але посправжньому йому довелося робити вибір після закінчення школи, коли він вибирав університет. На той момент для нього було важливо виїхати від батьків, не тому що було з ними зовсім вже складно, просто хотілося вільного та місцями наївного життя, тому вибрав місто Львів. На західній Україні він раніше був лише одного разу, коли з класом їздили на екскурсію. І тоді він відразу відчув відмінність від усього того, що бачив раніше. Це дух Європи та творчості. Озираючись назад він розуміє, що це було ідеальне місце для того, щоб провести такий чудовий час як юність. Але він завжди знав, ще будучи в Полтаві, що колись хоче виїхати з України, це не був якийсь чіткий план або до кінця сформована ідея, але він хотів рухатись кудись далі. Після впливу Львова і того факту, що його батьки раптово вирішили знову переїхати і «не куди не будь, а у Францію, в Париж», він вже чітко став розуміти, що його думки про те, щоб почати рухатися далі не такі вже й далекі, як могло б здаватися. І ось воно довгоочікуване знайомство з Францією на 3-му курсі інституту. Його на той момент вразило все, від архітектури, тотального порядку на вулицях, способу життя людей, безтурботність та легкість життя,

що на контрасті з гуртожитком та постійними тусовками у стилі протилежному від нормального життя середньостатистичного мешканця Землі перетворило цю поїздку на щось порівняне з польотом у космос наприкінці ХХ століття. Відразу після першої поїздки він вже чітко усвідомлював що його майбутнє там. Він легко міркував про те, що це може бути не тільки Франція, але й будь-яка інша країна. Згодом Дмитру довелося відвідати ще кілька країн Європи, але за своєю суттю все зводилося в одне ціле. До моменту коли вже були здійснені перші кроки на шляху до переїзду, він з тривогою почав усвідомлювати, що не так готовий до всього цього, Львів зустрів і притулив його з усією душею і любов'ю, він показав з чого насправді складається життя, дав зрозуміти хто він у ньому і чого хоче. Він бачив і темні сторони і світлі, але весь цей досвід не давав так просто розлучитися з цим місцем і, швидше за все, з цим періодом у житті. Тільки зараз він почав розуміти, що це можна порівняти з тим, як у 17 років Дмитро відлучився від сім'ї, щоб відкрити для себе новий світ, так і зараз, тільки Львів став 2-им будинком. І зараз йому доведеться по-новому вивчати цей світ, але вже трохи з іншого боку. Для нього це безцінний досвід, і можливість вивчити і хоча б спробувати зрозуміти цей світ і своє місце в ньому: «це пошук себе, що в результаті я більш ніж впевнений поверне мене туди звідки все почалася, але поверне зовсім іншою людиною. І це виходить мій шлях». Будь-який вихід із зони комфорту це стрес для твого Дмитрія і не тільки. «Але, як я зрозумів, переїзд на нове місце можна зіставити зі зміною зачіски, спочатку ти в замішанні і не впевнений у правильності свого вибору і тобі здається, що вона тобі не йде і заважає, і взагалі, що раніше було краще. Але з часом ти усвідомлюєш що це змінило тебе в той чи інший бік, і що не все так страшно, і взагалі ці зміни тобі личать. Зміни це не уникнути, якщо ти наважуєшся називати своє існування «життям». Я виріс у світі, що постійно змінюється, і так і залишилося».

Франція. Ніцца.

Христина Воловецька переїхала разом із Дмитрем. Христина жила та працювала у Львові все своє життя. Вона любила це місто, любила роботу з дітьми, як репетиторка англійської, захоплювалась культурою рейвів та музичних джемів і почувалась у цьому місті добре. Проте, через бажання хлопця емігрувати у Францію, вирішила, що це не така вже й погана затія та життя у іншій країні може бути цікавим. Її процес інтеграції не такий радісний, як у її хлопця, оскільки на початку було неймовірно складно інкультуризуватись та очікування щодо життя у Франції були зовсім іншими. Прийшлося займатись роботою, що не приносила задоволення та важко було інтегруватись через незнання мови. У Львові для неї все було зрозумілим, безпечним та привичним. Не раз Христина гуляла думками вуличками Львова, коли почувалась незручно у новому урбаністичному просторі і Львів був для неї певним острівком безпеки, до якого можна було б повертатись раз у раз. Коли почалась війна в Україні цей ментальний острівок безпеки для неї зруйнувався, оскільки Львів більше не є для Христини безпечним містом. Вона також дуже переживає, що повернувшись назад у майбутньому, більше ніколи не зустріне той Львів з тими ж людьми, який вона залишила, оскільки війна змінила той контекст міста, який був для неї близьким та рідним.

Польща. Варшава.

Богдан Збирко, 21 рік. Переїхав разом з батьками у віці 10-ти років задля освіти за кордоном. Вчився на юриста, наразі працює менеджером по продажах у міжнародній компанії. Богдан прожив у Варшаві більшу частину життя, та виявив для себе, що люди у Варшаві значно добріші у випадках комунікації з незнайомцями чи проханнями допомоги. Однак, прослідкував, що у транспортних засобах люди рідко уступають місце старшим людям. Також,

міг зіткнутись з упередженим ставленням через національність, навіть від власних друзів, та часто чув фрази про те, що Львів - це польське місто. З часом місто стало видаватись йому штучним та більш відірваним від природи.

«Якщо порівнювати місто Львів з Варшавою, то можна назвати його живим». Крім красивої архітектури та багатой природи, Богдану видається місто більш справжнім та менш штучним, ніж Варшава.

Мені єдине, що приходить на думку сказати - це що місто Львів дихає, воно живе.

США.

Юрій Стойко — раніше займався сервіс дизайном, був репетитором англійської мови, робив переклади та озвучки англійською, а зараз у розвідці ЗСУ захищає Україну від російської агресії.

Вперше Юрій по-справжньому думав про імміграцію у віці 20 років. У нього була така підліткова мрія — емігрувати до Великобританії і взяти участь у розпочинанні якихось курсів, навчання, можливо, вступу до університету. Але він ніколи не думав, що виконаю її. Тож це були лише мрії, йому подобалось думати про це. Але серйозна думка прийшла, коли Юрку було 23 роки і він фактично емігрував. Він поїхав до США на рік, там ж навчався, і закінчив університет. «І деякий час я думав залишитися там на пару років і шукати роботу, але події, пов'язані з революцією 2014 року, підштовхнули мене до... . А також досвід життя в чужому для вашої культури суспільстві (...) змінили мою думку». Юрію було важко при звичаїтись до того, що на відміну від Львова, Чикаго дуже людне місто, де важко усамітнитись.

Чикаго - це один з найбільших торговельних міст у Америці, там проживає 9,2 мільйона людей, що дуже багато. І втекти від присутності людей дуже важко. «У Львові я можу піти в Кайзервальд, а там нікого, крім комарів. Так, я можу

побути на самоті. Якщо я хочу, я можу, я можу знайти свій приватний куточок у Львові, дуже швидко і дуже легко. Таким чином, у випадку з Чикаго це не так просто». «Отже, моя імміграція — це скоріше, знаєте, подорожувати деякий час, жити за кордоном, а потім повертатися».

2.4. Львівські мігранти. Інтеграція у нове суспільство.

Бажання жити у Львові чи поза ним – це вияв окремої особистості та прагнення ототожнитись з бажаною для неї спільнотою. Також це про можливість бути собою у новому місті, що виникає швидше як протест до попереднього життя чи нав'язаного способу мислення і небажання йти шляхом попередньої сім'ї³⁰.

Насправді кожен вибір мігранта – це, в першу чергу, відчуття особистої свободи самовираження у місті, яке виглядає бажаним на контрасті з рідним, або ж більше відповідає особистим естетичним вподобанням та уявленні ідеальної спільноти для окремого індивіда.

Врешті важливим для цієї роботи є дослідження вибору, адже кожен із мігрантів, про яких я писатиму, має попередній досвід проживання у різних містах, серед яких обрав Львів.

Чад Зоратлі спершу приїхав у Львів вчитись у Медичному університеті і планував закінчити бакалаврат педіатрії. Проте, як виявилось, для іноземців навчання коштує дещо дорожче. У нього виникла ідея тоді стати місцевим, проте вже 12 років проживання у цьому місті, а йому так і не надали громадянства, попри те, що він є активним громадським діячем. Тож Чад радить майбутнім мігрантам приїжджати сюди з адвокатом, оскільки навіть

³⁰ Сім'я у цьому контексті – це близькі люди, які мали сильний вплив на формування особистості мігранта і показали, або ж нав'язали, свою модель ідеального для них життя.

при наданні всіх необхідних документів можуть не надати громадянства і надалі подорожі і проживання тут будуть не такими комфортними.

Врешті Чад стояв перед вибором залишити країну чи спробувати працювати і так дійшов до організації вечірок у Львові. Він, з своєю командою, мали на меті створити події не подібні до тих, що в стандартних нічних клубах Львова, таких як Малевич, Пікасо чи Рафінад, які відомі своєю пафосністю та штучністю. Основною ідеєю було вибратись за межі чотирьох стін і спробувати поєднати нічний клуб з дослідженням місцевостей Львова. Вони почали створювати події на вулицях, парках, у Ботанічному саду і навіть у музеях. Таким чином, Чад спробував зрушити людей і намагається показати місто не лише туристам, але й самим ж львів'янам. Якось на парі з мистецтва у 20 столітті, ми обговорювали, що художники показують на місце хепенінгу, тобто митці просто вказують куди дивитись і саме спостерігачі у цей момент надають цінності певному об'єкту чи явищу. Так і Чад помічає точки, куди варто заглянути і таким чином надає людям можливість вдихнути життя у містя, які знаходяться поза центром міста.

Пол Лайман насправді ніколи не думав про міграцію, хоч за останні 30 років свого життя він об'їздив майже весь світ. «Я бачив божевільні місця, чудові місця, красиві місця. Ніколи ще за час подорожів, де б я не був, не було такого, щоб коли приходив час повертатися додому, я не був готовий виїхати, поки не потрапив сюди...». Коли прийшов час їхати зі Львова, він знайшов причини пересунути дату від'їзду.

Пол приїхав у Львів вперше, коли йому було 48 років, проте це був одноразовий візит, що не передбачав переїзду. Однак, через два роки, коли йому було 50, він відвідав це місто знову та вирішив тут залишитись і заснувати свою компанію.

Початково пан Лайман прибув в Україну заради бізнесу, обирав між Києвом та Львовом і Львів заімпонував більше. Врешті виявилось, що Львів підходить не лише для роботи, але й культура людей видавалась Полу чудовою і більш свобідною, не такою як у Штатах. «Мені така культура подобається. Я, очевидно, люблю людей тут. Але це було цікаво, бо я не усвідомлював, що побачу тут стільки свободи, скільки побачив. І враховуючи багато речей, що відбуваються в Штатах, майже здається, що свобода тут зовсім інша, ніж у Штатах». Далі він продовжує: «Існують державні правила, так. Є правила та інше. Але більшості людей все одно. У Штатах у вас насправді є люди, які стежать за тобою і викликають поліцію за вашим звітом, багато подібних речей». На моє зауваження щодо того, що через не втручання поліції може бути брак відчуття безпеки, Пол зазначив, що не вірить у це все, оскільки народився у Техасі (у Техасі наразі безліч протестів проти поліції, оскільки населення сплачує третину своєї зарплати на послуги поліції, але вважають, що перш за все потрібно боротись із бідністю, яка і провокує до недотримання законів і небезпеки у місті, а поліція на цьому лише наживається³¹) Для Пола насправді важливим є те, щоб поліція залишала його у спокої і дала робити свою справу. Проте, він не вважає, що люди у Львові не підкоряються правилам, він просто бачить це так: «ні, не те, що вони не підкоряються правилам, а те, що вони живуть (...) вони живуть за розумними стандартами...». Він пояснює це тим, що люди насправді підкоряються правилам лише у випадку, коли бачать у цьому сенс, коли ж ні, то ігнорують їх. Далі він зауважує, що і у Техасі люди живуть за схожим принципом, проте в їхньому випадку через ігнорування «дурних» правил ти платиш величезний

³¹ Манді Цай і Джуан Пабло Гарнхам. Найбільші міста Техасу витрачають на поліцію більше, ніж будь-що інше. Активісти хочуть натомість витратити більше коштів на соціальні мережі [Електронний ресурс] // The Texas Tribune – серпень 14, 2020 о 5 ранку – Режим доступу: <https://www.texastribune.org/2020/08/14/texas-police-budgets-austin-dallas-houston-san-antonio/>

штраф, який не зупиняє ігнорування цих правил в подальшому. І основну проблему він вбачає у тому, що такі правила, які ігноруються, не мають ніякого сенсу, але це свого роду політика і бажання мати владу над людьми.

Євген Шкапов переїхав у місто Львів 4 роки тому, коли йому було 20. На моє питання чи хотів би Євген повернутись до того життя, яке у нього було раніше, з визначеними пріоритетами та приготованим рецептом успіху, він спершу навів за аргумент неможливість такого розвитку подій, оскільки у місті досі триває війна. Тож, коли я спиталась Євгена чи у випадку мирного життя в місті та всіх умов для продовження сімейної справи, чи повернувся б він у місто і жив тим життям, яке залишив, тоді Євген Шкапов почав розмірковувати по-іншому: «я можу... але це більше не має сенсу. Тоді в мене не було ніякого іншого досвіду». «Вперше я змінив думку, коли почав жити сам і зрозумів, що мене цікавить і що явно не цікавить. Почав працювати, оскільки до того я жив в таких умовах, де не потрібно особливо думати, за тебе вже все продумано зразу. Навчання зрозуміло де, в яких університетах. Зрозуміло, де працювати пізніше буду. Тому, в принципі, за межі цих шаблонів моє мислення не виходило. А після того, як я виїхав, моє мислення поступово почало змінюватись».

Також, у Євгена дещо змінилися шаблони сприйняття життя і успіху у Росії, але у Ростові до нього була дуже пильна увага, через те, що він українець та й з університету його вигнали. До того ж, йому надоїло відчувати, що він не у своїй країні і потрібно було постійно переробляти міграційну карту, тож врешті він знову опинився тут. Пожив деякий час в Києві, у нього вже був досвід пізнання міста і пошуку певного кола людей. Однак, на якомусь етапі йому стало зрозуміло все про це місто і появилася знову цікавість спробувати

щось нове, після двох років проживання у Києві. Міркував між Одесою та Львовом, оскільки метою було знайти місто, яке відрізнятиметься ритмом життя чи культурою. Насправді, цілком ймовірно, що Львів – не остання зупинка Євгена, оскільки на моє питання чому він не мігрував закордон, хлопець відповів, що це просто складніше. По-перше, культура й історія геть інша і це вимагатиме додаткового часу для пристосування, а в Україні максимально близький йому менталітет людей. По-друге, він вважає, що виїхавши за кордон України, цілком ймовірно, що назад йому повернутись не захочеться, а він хотів дослідити ще якісь міста рідної країни. Також він хотів перше зрозуміти що йому потрібно: «... зрозуміти що мені більше подобається в містах, що ні. Чи є взагалі якась різниця у містах. У нас локально ця різниця є і це доволі сильно відчувається. І після того, як я переїхав у Львів, я зрозумів в чому ця різниця і що мені більше подобається, що ні та що мене більше чіпляє... що мені важливіше, напевно.»

Анастасія Чечельницька

«Я навіть не знаю, це був якийсь експеримент: жити в інакшій культурі зовсім. Це як зовсім інакший світ, щось нове. Дізнатись більше про цю культуру. Жити серед інших людей, які зовсім різні». (5:25) «Дізнатись щось нове про них, що буде зовсім іншим досвідом від того, що тобі сказали чи що прочитала в інтернеті». (5:50)

Врешті Настя скористалась пропозицією працювати у Nestle у Львові, аби переїхати, оскільки це місто в Україні їй подобалось найбільше через свою атмосферу, історію та вигляд.

«Я точно знаю, що залишусь тут, матиму дім точно в Україні. Десь у карпатах, ближче до Львова». (8.30) «Щоб там у мене був вже дім, куди я завжди можу повернутись. І щоб я знала, що то місто, де я построїла своє життя. Не тому,

що батьки там народились чи що дім дістався від батьків, бо в мене там сім'я. А тому, що я вирішила там жити, тому що сама то побудувала, сама до цього прийшла. І навіть якщо я поїду кудись там, не знаю, пів року/рік в якусь інакшу країну, я буду завжди знати, що можу повернутись сюди. В мене є дім, то місто, в якому я хочу бути. Головне почувати всередині себе, що то мій дім, а не просто будівля якась». (8:50) Дім для Насті – це внутрішній комфорт. Місто, де тобі добре, де відчуваєш себе вільно, де ти щаслива і знаєш, що можеш туди повернутись.

Деніелу Солоду на початку було складно інтегруватись та інкультуризуватись у Львові. 2 тижні ні з ким не спілкувався та здавалось, що це просто мовний день, який дещо затягнувся, оскільки у рідному місті спілкувався російською та не знав, що десь українська є загальноповживаною мовою, якою спілкується більша частина міста.

Спершу у Деніела було прагнення стати своїм серед мешканців, тож він розмовляв українською з собою та практикувався. Через деякий період часу, як вияв особистого протесту, хлопець почав розмовляти російською, очікуючи осудження, якого не відбулось.

2.5 Візія Львова очима мігрантів та емігрантів

Львів очима Пола завжди починається із вулиці Шевченка, оскільки саме там обертається його життя. Якось в аеропорту, щоб відстежувати Лаймана під час ковіду, його спитали де він живе. «І я сказав вулиця Шевченка. І вони сказали «гаразд». Начебто це мало щось їм сказати, бо вулиця Шевченка довжиною близько 30 миль, і це могло бути де завгодно на Шевченка».

На моє прохання назвати декілька найкращих і найгірших місць у Львові, Пол не зміг згадати жодного місця, яке б йому не подобалось. «Я ніколи не був ніде... І це може бути однією з причин, чому мені подобається це місто. Я ніколи не був у такому місці у Львові, яке б мені не подобалось».

Однак, серед місць, до яких Пол відчуває прихильність – це кафе біля закладу «Правда»; кав'ярня на площі, де, на думку Пола, є «тисяча різних видів кав», серед яких люблена ним крапельна кава (тут, швидше за все, про кав'ярню «Львівська копальня кави») та бар «44». Також Пол згадує про особливе для нього місце: Високий замок, оскільки це місце насичене спогадами, які асоціюються з одним другом, який любить ходити у походи. «Ми піднімаємось туди і він розповідає мені про історію Львова і про свою сім'ю. І там я маю приємні спогади».

Насправді місто сприймається людям перш за все через спогади, які асоціюються з людьми, з якими ми пізнаємо нові вулиці, заклади та архітектуру. Пол описує це так: «... і це залежить від того, з ким я є, або є певні місця, куди я піду, якщо я буду з певними людьми. І такі місця тоді мають для мене приємні спогади. Іноді я їду туди, навіть коли я сам, лише тому, що вони нагадують мені тих людей». Також його друг Джеф, що дуже любить історію, має великий вплив на сприйняття Полом міста. Пан Лайман хоч і не цікавився особливо історією раніше, але йому дуже подобається слухати розповіді Джефа та вивчати різні періоди.

Великим плюсом для Пола Лаймана є те, що Львів також знаходиться недалеко від Карпат. Він любить гори, оскільки це місце, де можна повернутись у минуле, себто в місця, де людей ще не переміг індустріальний розвиток. «Тут немає нічого механічного. Я маю на увазі, ніякого моторного приводу, нічого. Це як у 20-х роках минулого століття, і я спостерігав за сім'ями, коли вони нагрівали сіно у цих гігантських високих речах. Я побачив

дітей зверху, і вони ловлять сіно, робили це з купою все вище і вище, щоб висушити його. Це походило від існування фермерської громади. За цим було цікаво спостерігати. Я дуже любив людей, які це робили. Так...»

Я спиталась також про темперамент львів'ян і врешті усвідомила, що це питання занадто загальне, оскільки у кожному місті є безліч різних людей, темперамент яких сильно відрізняється. Але є така річ, про яку згадують всі мігранти, з якими мені випала можливість поспілкуватись – це усвідомлення того, що ти все ж знаходишся у місті, де починаєш життя з початку і ти відділяєш для себе лише тих людей, які мають хороший вплив на тебе і з якими тобі справді цікаво проводити час. Мігранти легше відкидають людей, що можуть мати негативний на них вплив. Так, є інші люди, але вони на фоні, немає тих людей, з якими прийшлося побудувати контакт у школі, в сім'ї, в університеті чи далекими родичами, які впродовж життя можуть закидати тобі свої переконання та нав'язувати бачення, яке може не сходитись з твоїми уявленнями про цей світ. Тож, що таке ця культура міста, якою захоплюються мігранти? Їх приваблюють люди та місця, які вони обрали у новому середовищі, які відкрили для них щось «інше», що стає «їхнім», оскільки саме вони обрали це «інше», вони були готовими впустити це все у своє життя. Тож Львів для них є середовищем, де можна знайти хороших близьких людей, а цей «фон» також відіграє важливу частину у їхньому житті, але не заважає жити тим життям, яким хочеться.

Проте, Пол не вважає, що львівські мешканці сильно відрізняються від туристів чи жителів будь-якого іншого великого міста, у якому він був. Проте, є стандартна відмінність між місцями для туристів і локальними закладами, яка є у всіх туристичних містах. «... я хочу з'ясувати, куди місцеві жителі люблять ходити, щоб поїсти, випити, тому що це буде місце, де є справжня культура, справжня особистість, такі речі. У кожному місті завжди знайдуться

місця, які обслуговують туристів. І якщо ви їдете до одного з них в одному місті, а потім їдете до іншого в іншому місті, вони абсолютно однакові...». Пол вбачає, що місцеві львів'яни знають, що унікальне для цього міста і вони не ходять у місця, що приготовані для туристів. Тому для нього є важливим не слідувати за туристичною картою, а йти за місцевими, оскільки вони покажуть живий Львів, як своє місто.

Цікава також річ, якщо спитати корінного львів'янина що б він хотів змінити у місті чи що йому не подобається тут, або ж попросити порівняти місто з іншим, на його думку, більш розвиненим, то людинка зможе подати цілий список речей. Проте, не культурний мігрант. «Що б я змінив? Я не знаю чи б я щось змінив, бо, відверто кажучи, кожне місто, яке я люблю, має власну особистість, і якщо ви це зміните, ви забираєте особистість, а отже, ви все ще любите це?» Далі у нас виникла дискусія з Полом щодо того, що місто саме по собі змінюється. Пол погодився, що місто міняється, але воно міняється поступово і найбільш відмінним залишається сприйняття міста як «місто твого дитинства» й те ж місто, але очима вже дорослого тебе. Пол все ще пам'ятає Техас, яким він був для нього у дитинстві, але його теперішній вигляд, відчуття у місті і навіть запах вже не пов'язує Пола з давнім періодом його життя.

«Отже, уявіть, що ви були у Львові лише чотири роки, і так, ви бачили, як відбуваються деякі зміни. Але це такий короткий проміжок часу, що зміни здаються природними. Здається, ти знаєш, що місто росте. Насправді, перші пару років я був тут, і раз у раз, коли повертався, я бачив великі зміни, які відбулися. Вони все ще ростуть. І це для мене означало, що місто живе, процвітає. І мені ця частина подобається. Тепер якби я народився тут? Я б згадав. Ми завжди пам'ятаємо той час, коли ми були молодими, коли ми були на тому етапі розвитку, коли ми переходили від того, що нам потрібні були

наші батьки до того, що ми хотіли своєї незалежності. І так для кожної людини, думаю, незалежно від того хто ти».

Пол був у містах, що збанкрутували, в містах, які перетворились на середовище безхатьків та наркоманів, де панує хаос. Він згадує ситуацію з Детройтом. Йому страшно було бачити те, як люди, які там працювали, втратили гроші і не могли вибратись. Жахливим було спостерігати за тим, як місто помирало³². Проте, не зі Львовом, Львів росте, на думку мігранта. Пол хоче спостерігати і за людьми, які мають тут вкорінену історію. «... місто, яке я полюбив і усиновив, зростає, і мені не потрібно хвилюватися про це. Я не хочу спостерігати за тим як місто, як це прекрасне, гине, це жахлива справа». Проте, єдине, що Пол хотів би змінити – це не людей, оскільки культуру міста, а певні вулиці, які потребують прибирання і реконструкції. Це проблема як для будь-якого мігранта, так і мешканців міста Львів, людям не вистачає одного центру міста, оформленого під цукерочку.

Якщо спробувати описати місто Львів так, як бачить його Пол, то це чудове місто, де можна заспокоїтись. Як і Чад, він вважає, що це місто, де ти можеш втілити свої ідеї, оскільки воно ще на етапі зростання і люди відкриті до нового. Він багато подорожував і йому справді цікаво дізнаватись щось нове і бачити розвиненіші міста. Проте, Львів слугує місцем, де приємно засісти і почуватись тут у своєму тихому місті, не туристом. Він якось сказав: «він (Львів) досить малий, щоб було зручно. Він досить великий, щоб отримати те, що потрібно...». У Львові здебільшого можна знайти все, що потрібно, але він не перенасичений магазинами і людьми, щоб було тісно і некомфортно.

³² Американське місто Детройт у штаті Мічиган, яке було колись столицею автопрому США, почало процедуру банкрутства через багатомільйонний бюджетний дефіцит і зовнішні борги, які перевищують 15 млрд доларів.

Детройт: найбільше банкрутство в історії США. BBC NEWS|Україна [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/business/2013/07/130719_detroit_bankruptcy

Наприклад, люди часто порівнюють Львів з Києвом. Хоч Київ і велике місто, чудове для втілення, але люди часто задихаються від постійного руху та губляться, оскільки бояться зупинитись, коли все і всі навколо спішать. Тому, ті, що переїжджають у Львів з Києва, шукають життя і паузи, а не економічного успіху.

Євген Шкапов

Львів початково видався Євгену красивим з точки зору архітектури, але він не міг зрозуміти що саме, оскільки архітектурою особливо ніколи не захоплювався. «Я не відчував особливої різниці з Київським Подолом, наприклад. Там також вузькі вулиці, красиві фасади у будинках, старі, не настільки красиві, як у Львові, але все ж щось схоже є. Но... я недавно усвідомив що мені у Львові сподобалось естетично, прям зразу: те, що у Львові доволі мало реклами, на фоні інших міст, в яких я був, яка перекриває красу міста та красу архітектури». Я також тоді згадала, що Львів відрізняється від Києва, наприклад, тим, що будинки значно нижчі і можна побачити небо. Євген підтвердив, що це таки так і йому це резонує, знову порівнюючи Львів з Подолом у Києві. Цікаво, що мігранти часто знаходять у містах те, що відгукнулось їм колись раніше у інших місцях і врешті обирають місто, у якому така характеристика переважає.

Проте, хоч Євгена і захопила архітектура в період раннього проживання у Львові, але спершу Львів видався йому чужим та непривичним. «У Києві я звик до постійної швидкості, тебе постійно все підганяє, ти весь день не встигаєш, тому що всюди далеко добиратись, постійно потрібно розраховувати час. Загалом, ти постійно в якихось дуже жорстких рамках і всі навколо приблизно в таких ж рамках, якимось сухо думають і не задумуються над чимось... та просто, в Києві немає часу поспостерігати, ти постійно кудись

рухається». Євген виріс у промисловому місті, де люди живуть за шаблоном, проте вважає, що в Києві хоч і значно гнучкіше, але люди постійно кудись біжать і у них ці шаблони просто інші: «...часові шаблони і змагання між тим, хто швидше буде.» «А у Львів я переїхав і мені здалось «чуждим»^[1] те, що у Львові такого немає. Якось... всі дуже розслаблені і я не розумію... мене бісило прям «які повільні люди», «чому люди запізнюються». В Києві, звісно, теж є люди, які запізнюються, але їх значно менше. У Львові запізнюються серед моїх знайомих відсотків 80. І я почав запізнюватись у Львові. Я поступово стаю одним з жителів міста (сміється).» Якийсь час Євгену це не подобалось, він приходив на роботу завчасно і не розумів як інші можуть запізнюватись, як можна взагалі не приходити в офіс. Веселу річ він також згадує щодо виправдань. Євгена здивувала спершу чесність та байдужість людей щодо невагомих виправдань: «наприклад, у Києві, якщо ти кудись запізнився, тобі потрібно видумати щось дуже серйозне, щось важливе. У Львові, в принципі, окей сказати правду, як і було. Ну просто... не знаю, якимось чесніше, все відкритіше.»

Євген розповів також про свій погляд на заклади у Львові, які подобаються, а які видаються фальшивими. Хлопець вважає, що у Львові більшість закладів, що у центрі міста, розраховані не на міських жителів, а більше на туристів: «... місцевим це не цікаво, бо це просто фейк для них. Ну ось, наприклад, місцева кухня. Вона ніби місцева, але з якимось перебором, або ж просто те, що вже надоїло і це ніби просто показуха. І, в загальному, це виглядає не дуже класно і вже застаріло». Врешті він пояснив свою нелюбов до таких закладів ще тим, що через те, що вони розраховані на туристів, якість закладів та обслуговування є дуже низьким: «туристи не затримуються на довго, вони приходять один раз, тому їм все одно на якість закладу, все одно на якість

обслуговування... більшості, не говорю про всіх. Більшість забиває на якість обслуговування та на якусь зміну стилю/дизайну. Їх просто приваблюють чимось очевидним, там якісь **вареники** чи **бѳрщ** (промовив, наголошуючи на виділених словах)». Можна, звісно, поставити під сумнів такі висловлювання щодо традиційної української їжі, проте, Євген має на увазі, що акцент повинен робитись не лише на старих традиціях, але й нових, оскільки теперішні львів'яни та культура міщан давно вийшли за рамки давно створених асоціацій з народом та народною їжею. У Львові, та й взагалі у багатьох містах України є деяка проблема у тому, що традиції окремого народу є традиціями лише у випадку, якщо вони є старими і давно сакралізованими. У розмові з Євгеном, мені згадалась праця Еріка Гаубсбаума «Винайдення традиції»³³, де він виклав концепцію того, як люди створюють цінності для окремої нації у певні періоди своєї історії та врешті за деякий час формально запроваджують, або ж непомітно протягом короткого проміжку часу появляються традиції, які за кілька років стають сталими. Проте, культура у постійному русі, нові люди народжуються, продовжується історія та змінюються цінності, але людям надалі прищеплюють асоціації, які вже давно не є в основі нових поколінь. У Львові таких традицій чимало. З одного боку, вони були створені як символ єдності, для того, щоб виразити належність до спільноти та прищепити певні цінності. Це чудове насправді дійство, підкріпляти особливість народу і його зв'язок з початковими культурними практиками через традиційну їжу та одяг. Одначе, це важливо не для встановлення певного шаблону, а для відліку історії, розвитку суспільства і приналежності до спільноти. Проте, культура не є сталою і якщо наголошувати лише на історичній давності певних культурних явищ, тоді можна загубити

³³ Винайдення традиції // за редакції Еріка Гобсбаума, Теренса Рейнджера. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 442 ст.

дух сучасного суспільства. Львів таким чином створює викривлене уявлення про місцеву культуру, яку презентують лише як зв'язок з давніми традиційними практиками. З'являється також непорозуміння у тих випадках, коли людям зі сходу України кажуть «це українська традиція», хоча вони про неї ніколи не чули і не знали. Проте, вони ж також українці і відчувають певну образу чи нерозуміння, коли без пояснення передісторії певних культурних практик, їх запевняють, що це має бути для них важливим. Це можна порівняти з описом людини. Уявіть, що людину описують не за її цінності, а цінності її батьків. Так, габітус батьків формує також частково і габітус їхньої дитини, але дитина росте і формує свої власні уявлення про цей світ, які важливо враховувати при описі як конкретної особи, так і культури міста чи країни.

Повернімось до закладів Львова. При тому, що велика частина закладів у центрі міста розрахована на туристів, є декілька локальних закладів, які Євгену сильно імпонують. «При цьому є інші заклади, які розраховані на «своїх» і вони справді класні, вони душевні, просто їх складніше знайти, якщо у тебе немає якихось локальних знайомств чи компаній. Особливо тих, з якими достатньо близько спілкуєшся, щоб вони тебе запросили у свій улюблений заклад, тому що, якщо заклад локальний, туди здебільшого туди не кличуть неприємних чи швидше незнайомих людей. Тому у Львові дуже важливо знаходити такі контакти і більш близько спілкуватись. «При цьому місто цьому сприяє». Далі він знову порівнює Львів із Києвом, де друге місто більше заохочує на якусь анонімність та індивідуальність, що спершу Євгену й імпонувало, для нього це також була самотність часткова. А у Львові навпаки. Тож, серед улюблених закладів він згадав львівський підпільний заклад «БУНТ» бар та «Doramine» спресе. Два заклади є доволі новими та маловідомими, що виникли у час карантину. Ось як описують «Бунт» в

інтернет ресурсах: «Тасмний бар «БУНТ» для справжніх хуліганів і бунтарів зустрічає «своїх» розписаними графіті на стінах, меблями зі шкіряних автомобільних сидінь, контактним баром, більярдним столом та раритетним фортепіано. Обережно! Найчемніших діток це місце може шокувати!» Попри всю брутальність опису цього закладу, можу сказати, що відвідавши це місце декілька разів з самим Євгеном, воно видається одним з найдоброзичливішим, з тих, які я коли-небудь відвідувала. Заклад формує певну спільноту людей із спільними зацікавленнями і у випадку, якщо ти не любиш грати більярд, посередині приміщення стоїть фортепіано, на якому відвідувачам дозволено грати, у разі, якщо це буде красиво. Також, у цьому закладі є окреме приміщення, де можна розбивати несправну техніку тим, що хочуть випустити свою негативну енергію після важкого дня. Євген також наголошує на відчутті приналежності як у БУНТІ, та і Doramine. Doramine – це заклад, який створили як простір для чайних церемоній та вечірок з електронною музикою увечері, що закрився тимчасово за місяць до початку повномасштабної війни в Україні. Два заклади є схожі тим, що вони формують відчуття спільноти та люди, які їх створили, справді горять самою ідеєю закладу, а не її комерційною складовою. Євген про це: «... ну ось, в загальному, ті заклади у Львові, що для своїх, вони не такі фейкові. Не те, щоб для своїх, але просто – хтось хоче виразити себе ось через такий спосіб як заклад, або ж об'єднати людей. Там немає якихось великих грошей, а видно, що люди просто скинулись грошима, щоб відкрити щось для того, аби таких людей як вони, стало більше, або ж просто реалізовувати себе у таких закладах, як у Doramine space або БУНТ бар.»

В цілому, Євгену подобаються розвинені міста і захід України. Далі він підсумовує це так: «тож Львів – це якраз найрозвинутіше місто у Західній

Україні і тому він мені подобається як центр, своєрідна столиця Західної України». Врешті Євген зазначає, що місто Львів тепер є для нього близьким і йому тут комфортніше просто спілкуватись з людьми. Можливо, він хотів бидесь ще пожити на певних етапах свого життя, проте Львів хотів би залишити своїм домом, до якого міг би повертатись. «Я би хотів ще кудись поїхати, але завжди, коли ти кудись їдеш, класно, коли є якась база, якась місто, до якої можна повертатись. І я б, мабуть, хотів зробити таким місто Львів і жити тут на постійній основі і звідси кудись подорожувати і пробувати у такому форматі, ніж переїжджати постійно, як я робив до цього. Тому, що тут мені справді комфортно і це відчувається мені якимось затишним для мене місцем».

Загальні підсумки щодо візії міста Львова:

- Пол бачить місто через призму хороших друзів, які насичують приємними спогадами та історіями такі місця, як гора Високий замок, бар «44», кав'ярню «Львівська копальня кави» та кафе, що знаходиться біля закладу «Правда». (Пол Лайман)
- Культура людей видається значно свобіднішою, ніж у США. Свобода полягає у можливості жити, не дотримуючись всіх правил, а лише тих, що видаються змістовними, але при цьому люди зберігають повагу до оточуючих щиро, або ж через боязнь. (Пол Лайман)
- Львів знаходиться недалеко від Карпат, де можна повернутись у «минуле» через людей, яких ще не перемиг індустріальний розвиток. (Пол Лайман)
- Львів - це дух Європи та творчості. «Озираючись назад я розумію, що це було ідеальне місце для того, щоб провести такий чудовий час як юність». (Дмитро Мазіленко)
- «Отже, є... я б не сказав, що, знаєте, якісь риси львів'ян... якісь особливі... специфічні... особливості, якась їхня яскравість... вони не змусили мене

відвернутись до Львів. Спробую сказати, що ми... ми як львів'яни, ми не такі стрімкі та цілеспрямовані, як люди, які живуть у Києві. Так, так...» (Юрій Стойко)

- Місто на етапі розвитку і люди, на його думку, рухаються у правильному напрямку. Як і Чад, він вважає, що люди тут відкриті до нового та готові будувати місто, у якому було б комфортно жити. (Пол Лайман)
- У Львові жінки більш схильні до того, щоб будувати сім'ю та бути поруч з близькими. А чоловіки можуть раніше покинути сім'ю чи близьких та поїхати кудись чи емігрувати. (Анастасія Чечельницька)
- Тут дуже розвинута ІТ сфера і може через це більше мігрантів – чоловіки, оскільки так вийшло, що більше чоловіків у цій сфері, а не жінок. (Анастасія Чечельницька)
- «Коли я думаю про Львів, я думаю про нього як про карпати, про Рясне» (Вікторія Фешак)
- Місто, із своїми культурними проєктами, виставами та вуличними музикантами та перформансами, більше задіює людей до спільнототворення. (Богдан Збирко)
- У Львові є творчі люди та багато андеграундних місць. Христина неймовірно скучає за такими “живими та творчими” місцями, що не може віднайти у дещо меркантильній Ніщі. (Христина Воловецька)
- Львів зустрів і притулив мене з усією душею і любов'ю, він мені показав з чого насправді складається життя, дав зрозуміти хто в ньому я, і чого я хочу. Я бачив і темні сторони і світлі, але весь цей досвід не давав мені так просто розлучитися з цим місцем і, швидше за все, і з цим періодом у житті. (Дмитро Мазіленко)
- «Якщо ви відчуваєте себе відлюдником, ви можете тут таким бути, ви можете швидко втекти». (Юрій Стойко)

- Львів постає як місто, у якому можна осісти та заспокоїтись. «Він досить малий, щоб було зручно. Він досить великий, щоб отримати те, що потрібно.» (Пол Лайман)
- «Нью-Йорк більше схожий на Київ, як і Львів більше схожий на Чикаго в..., знаєш, з точки зору лише мого загального спостереження, яке походить від простого спілкування з людьми, але люди у Чикаго, можливо, менш амбітні, як у Львові. Вони не так орієнтовані на успіх. Вони в першу чергу не керуються фінансовими вигодами. У Львові люди багато шукають комфорту, вони шукають задоволення від життя, але не так готові пожертвувати такими речами, як сім'я, друзі, вони не так готові пожертвувати цим». (Юрій Стойко)

ВИСНОВКИ

В основі свого дослідження я застосувала метод окремого випадку (case studies), проаналізувавши різноманітні джерела на тему міграції та культурної приналежності і врешті показала Львів через емпіричне дослідження на кейсах львівських мігрантів та емігрантів.

Останнім часом проблема міграції і простору стала часто досліджуваною серед теоретичної уваги в ряді різних дисциплін, від соціології та культурології до людської географії. Від зв'язку міграційних процесів із глобальним простором і виробничими відносинами, ролі міграції в капіталістичних кризах і суспільств як систем взаємодії, розтягнутих у глобалізованому просторі-часі (Джон Уррі та З. Бауман), до нещодавнього акценту на питанні приналежності, послабленням первісних зв'язків та пошуку свого бажаного дому (Джин Воткінс та Мірі Рубін), безумовно, багато можливостей того, як конкретні міграційні форми можуть співвідноситися з відтворенням соціальних процесів, було широко досліджено.

З іншого боку, ключові підходи соціальної теорії підтверджують центральну роль транснаціоналізму в сучасних міграційних процесах. А саме, теорія сучасної мобільності Джона Уррі та концепція глобалізації Зигмунда Баумана, що пролили світло на проблеми суспільної інтеграції та змін, яким сприяла ера трансформації сучасного світу та посилення глобального зв'язку. У сучасному світі зникають кордони фізичного, проте, можуть з'являтися кордони метафізичні. Мігранти розширюють свій життєвий простір поверх державних кордонів і вибудовують свої життєві стратегії, орієнтуючись на місце, з якого виїхали та нове місце проживання.

Ця робота стала спробою відійти від поширеного статистичного дослідження випадків вимушеної міграції в Україні. Однак, це дослідження видалось складнішим, ніж видавалось на початку з двох причин: через часте відчуття

того, що ця тема не є наразі актуальною та браку подібних досліджень в Україні, оскільки в останні роки більшість досліджень були зосереджені на проблемі внутрішніх переселенців із Криму та Донбасу та вимушеній міграції у зв'язку з воєнними діями на сході, а на інші типи міграцій просто забракло сил та бажаючих цим зайнятись дослідників.

Тим не менш, у цій роботі за допомогою методу студії окремого випадку я спробувала дослідити які соціальні трансформації відбуваються у переселенців на прикладі досвіду 10-ох львівських мігрантів та емігрантів. Тематичні блоки цього дослідження були поділені на такі теми: рід занять та зацікавлення переселенців, мови спілкування, причини вибору емігрувати, інтеграція (особливості та виклики) та візія міста Львів. На підставі аналізу свідчень 5-ох мігрантів з Греції, США (Техас), Луганську, Донецьку та Ізраїлю (Тель-Авів), а також залучення досвіду 5-ох львів'ян, що емігрували у такі країни, як Німеччина (Мюнхен, Берлін), Франція (Ніцца), Польща (Варшава) та США (Чикаго та Нью Йорк), встановлено, що у кожної людини є свої власні зацікавлення та причини еміграції і ці випадки є унікальними, але кожен по своєму у цих міграційних рухах намагається віднайти власну свободу та втілення у новому середовищі.

Основним питанням моєї дипломної роботи було «якою є візія Львова у тих, що мігрували у Львів, та тих, що вирішили його покинути?», на що можу тепер відповісти, що це місто обирають ті, що люблять створювати нові події, або ж ті, для кого найважливішою є культура міста та культура спілкування, а не індустріальний розвиток.

Львів очима мігрантів – це місто, з відкритими людьми, у якому можна знайти свободу та розвиватись, оскільки місто ще молоде, яке не так давно вийшло із Радянського Союзу, але готове до змін та культурного розвитку.

Тема культурної міграції не достатньо досліджена в Україні та місті Львів, тож моя робота є лише початком подальших досліджень та маленьким кроком до опису міста Львів з боку його культурної цінності та можливої міжкультурності, де мігранти зможуть почувати себе комфортно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Беллвуд Пітер. Перші мігранти: антична міграція в глобальній перспективі / Уайлі-Блеквелл, 2013. - 308 с. - ISBN 978-1-4051-8909-5. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/1713470/>
2. Annemarie Klingenberg & Johannes M. Luetz & Ann Crawford, 2021. Transnationalism—Recognizing the Strengths of Dual Belonging for Both Migrant and Society, vol. 22(2), стор. 453-470. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/343546171_Transnationalism_current_debates_and_new_perspectives [10.05.2022]
3. M. Kearney (1995). The Local and the Global: The Anthropology of Globalization and Transnationalism. Annual Review of Anthropology, 24(1), 547–565. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.shi.or.th/download/466/> [27.04.2022]
4. John Urry. Sociology Beyond Societies | Mobilities for the Twenty-first Century [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://edisciplinas.usp.br/mod_resource/content/view/1/1234567890/ [10.06.2022]
5. Лекції Wiles [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.qub.ac.uk/schools/happ/Events/an-Year-lectures/wiles-lecture-series/>. Доступ 1 березня 2021 р.
6. Нетто, В. де М. Паскоаліно, Р. і Пінейро М., 2010. Соціальні мережі в місті, або міські умови співіснування [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://dokumen.tips/documents/social-networks-in-the-city-or-the-urban-condition-of-coexistence.html> [05.05.2022]

7. Hivcell (Ricker Lyman Robotic Company) на сайті DOU.ua.
[Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://jobs.dou.ua/companies/ricker-lyman-robotic/>
8. Інтерв'ю на краю: побудова компанії; опублікувала Даша Коротких 27 травня 2020. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://medium.com/hivcell/interview-at-the-edge-building-the-company-5eff5738ea6>
9. Хукс Белл. Належність: культура місця [Електронний ресурс] // Routledge, 2008. - 240 с. // Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2772494/>
10. Колліер П. Вихід: як міграція змінює світ / пер. з англ. Н. Едельмана. М: Вид-во Інституту Гайдара, 2017
11. Зигмунт Бауман. Глобалізація. Последствия для человека и общества = Globalization. The human consequences / М.: Издательство «Весь Мир», 2004. — 188 с. ISBN 5-7777-0303-8. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.azstat.org/Kitweb/zipfiles/10280.pdf>
12. Gustafsson J. *Single case studies vs. multiple case studies: a comparative study (Thesis)*. Halmstad, Sweden: Halmstad University, 2017. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1064378/FULLTEXT01.pdf>
13. Dyer, W. G., Jr, Wilkins, A. L., & Eisenhardt, K. M. (1991). Better stories, not better constructs, to generate better theory: A rejoinder to Eisenhardt; better stories and better constructs: The case for rigor and comparative logic. *The Academy of Management Review*, 16(3), 613.
14. Додатки до дипломної роботи: інтерв'ю з львівськими мігрантами: Чадом Зоратлі, Полом Лайманом та Євгеном Шкаповим, Деніелом Солодом

та Анастасією Чечельницькою; та емігрантами: Юрієм Стойко, Христиною Воловецькою, Вікторією Фешак, Дмитрієм Мазіленко та Богданом Збирко:

15. Інтерв'ю з Євгеном Шкаповим. Аудіофайл. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1Xbp-ZaBCZGr7V0n0stuVP8U-5A1_SdPX/view?usp=drivesdk
16. Інтерв'ю з Полом Лайманом. Аудіофайл. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1WNQoR70nxYivBDq_-bRA03kUuoNj02tL/view?usp=sharing
17. Інтерв'ю з Чадом Зоратлі. Аудіофайл та транскрипт. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1gr0VOA6O74I7kffofC0JKUKc4-XMwhgi?usp=sharing>
18. Інтерв'ю з Деніелом Солодом. Аудіофайл. [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1N31NCKj_FAiZIZf4vUR-cUa6BTQlhW06/view?usp=sharing
19. Інтерв'ю з Юрієм Стойко. Аудіофайл та транскрипт [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1gYfwLOOMJc8X87STfAQpHbjcPot8RY96?usp=sharing>
20. Інтерв'ю з Дмитрієм Мазіленко. Аудіофайл та текст [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/14LZQbykjntDR2ACWos-pXniC_jrwg_c?usp=sharing
21. Інтерв'ю з Анастасією Чечельницькою. Аудіофайл [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1uD7-EuxY9QCxqquVdFfHfX5coGkck-g?usp=sharing>

22. Інтерв'ю з Богданом Збирко. Аудіофайл [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/1q_99FMp_g00-ZPFMaCeO95T3jvNzTCou?usp=sharing
23. Інтерв'ю з Христиною Воловецькою. Аудіофайл [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1X1viCjHq2rbyvwXw7LQZNUwDAHcMuLp8?usp=sharing>
24. Інтерв'ю з Вікторією Фешак. Аудіофайл [Електронний ресурс] // Режим доступу:
25. The Texas Tribune – серпень 14, 2020 о 5 ранку – Режим доступу: <https://www.texastribune.org/2020/08/14/texas-police-budgets-austin-dallas-houston-san-antonio/>
26. Укрінформ. У Греції тепер точно є все, крім одного – економічної кризи [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2523293-u-grecii-teper-tocno-e-vse-krim-odnogo-ekonomicnoi-krizi.html>
27. Винайдення традиції // за редакції Еріка Гобсбаума, Теренса Рейнджера. – К.: Ніка-Центр, 2005. – 442 ст.

ДОДАТКИ

Додаток 1.

Мігранти	Пол Лайман, 56 років	Чад Зоратлі, 32/33 роки	Євгеній Шкапов, 24 роки	Деніел Солод, 27 років	Анастасія Чечельницька, 24 роки
Країни/міста виходу	США, Техас	Греція (місто невідоме)	Україна, Луганськ Росія, Ростов на Дону	Україна, Донецьк та Харків	Ізраїль, Тель-Авів Україна, Одеса
Мова	англійська	Грецька, українська, англійська	українська, англійська, російська	Українська, російська, англійська	Іврит, українська, російська
Час проживання у Львові (до 14 червня 2022 року)	3 роки (живе на 2 міста. Пів року у Львові та пів року у Техасі)	12 років	4 роки	4 роки з 2015 по 2019 та 4 місяці у 2022 році по сьогодні.	2 роки
Причини міграції	Початково пан Лайман прибув в Україну заради бізнесу, обирав між Києвом та Львовом і Львів заімпонував більше. Врешті виявилось, що Львів підходить не лише для роботи, але й культура людей видавалась Полу чудовою і більш свобідною у порівнянні з Штатами.	Все дитинство жив у різних країнах і часто подорожував. Сім'я через економічну кризу у Греції емігрувала у більш розвинені країни, Чад хотів більше свободи та можливості робити те, за що люди будуть вдячні. Таке втілення віднайшов у Львові.	Євген емігрував вперше через початок війни у 2014 році. Після життя у Ростові та в Києві, на якомусь етапі у нього знову появилось бажання спробувати щось нове, після двох років проживання у Києві, що став йому вже зрозумілим. Міркував між Одесою та Львовом, оскільки метою було знайти місто, яке відрізнятиметься ритмом життя чи культурою. Цілком ймовірно, що Львів – не остання зупинка Євгена, оскільки на	Почав історію еміграцій з початку війни у рідному місті 2014-го року у віці 19 років. Львів обрав спершу через навчання та згодом через усвідомлення переваг цього міста та бажання стати одним з «своїх» серед мешканців.	Потрібен був рестарт у житті, хотілось щось змінити та відкрити нове. «Я навіть не знаю, це був якийсь експеримент: жити в інакшій культурі зовсім. Це як зовсім інакший світ, щось нове. Дізнатись більше про цю культуру. Жити серед інших людей, які зовсім різні» (5:25). «Дізнатись щось нове про них, що буде зовсім іншим досвідом від того, що тобі сказали чи що

			моє питання чому він не мігрував закордон, хлопець відповів, що це просто складніше.		прочитала в інтернеті». (5:50) Врешті Настя скористалась пропозицією працювати у Nestle у Львові, аби переїхати, оскільки це місто в Україні їй подобалось найбільше через свою атмосферу, історію та вигляд.
Рід занять/зацікавлення	Директор ІТ компанії Hivocell (Ricker LymanRobotic Company)	«Нічний мер Львова» Засновник: Night ambassadors Wiz-art The Room Wine Bar, Table, People Place Futureland Festival	Програміст в Hivocell (RickerLyman Robotic Company) DevOps engineer Керівник команди Project manager Tech Lead	Репетитор англійської мови Представник лгбт спільноти узикант	працює в Gwynn Logistics брокером грає на гітарі, малює та захоплюється езотерикою

<p>Інтеграція (особливості та виклики)</p>	<p>Не було проблем у інтеграції, оскільки добре володів мовою та вполював амбітність людей, якими керує якась дуже специфічна мотивація. І ця мотивація зазвичай професійна чи фінансова, чи якась зростання. «Вони готові залишити більше речей позаду, вони менш прив'язані, вони більше... вони відчують більше задоволення від поштовху до своєї мети, а не від речей, таких як, знаєш, участь у спільноті, пошук нових друзів та такі речі. Отже, я думаю, що міська культура сприяє цьому».</p>	<p>Чад здебільшого почувається вільно, стикаючись з різними культурами. Проте, у Львові на початку доводилось стикатись з расизмом через його смугляву шкіру. Також, він планував закінчити бакалаврат педіатрії. Проте, як виявилось, для іноземців навчання коштує дещо дорожче. У нього виникла ідея тоді стати місцевим, але вже 12 років проживання у цьому місті йому так і не вдалось отримати громадянство, попри те, що він є активним громадським діячем.</p>	<p>Не було значних проблем в інтегруванні, лише важко було при звичаїтись до львівської манери запізнюватись на зустрічі, як норма. Були переживання, що може бути негативне ставлення, враховуючи те, що не розмовляв на той час українською мовою. Проте, не мав жодного конфлікту чи зауваження на рахунок мови.</p>	<p>На початку було складно інтегруватись та інкультуризуватись у Львові. 2 тижні ні з ким не спілкувався та здавалось, що це просто мовний день, який дещо затягнувся, оскільки у рідному місті спілкувався російською та не знав, що десь українська є загальноживаною мовою, якою спілкується більша частина міста. Спершу у Деніела було прагнення стати своїм серед мешканців, тож він розмовляв українською з собою та практикувався. Через деякий період часу, як вияв особистого протесту, хлопець почав розмовляти російською, очікуючи осудження, якого не відбулось.</p>	<p>Боялась переїжджати, бо не розмовляла українською. Була переконана, що тут є агресивні бандерівці через застереження оточуючих. Сама перейшла на українську лише з початком війни з власної волі. За життя у Львові ні разу не мала конфлікту чи бодай негативної репліки за те, що розмовляє російською. Родичі та близькі підтримали вибір еміграції, тому перехід не був важким. Однак, були труднощі через те, що на початку вона не знала нікого у місті і було складно самій вивчати що є цікавого у місті, куди можна піти, де щось знайти та що цікавого можна побачити.</p>
--	---	---	---	--	---

<p>Візія Львова</p>	<p>Львів - це місто, де ти можеш втілити свої ідеї, оскільки воно ще на етапі зростання і люди відкриті до нового. Пол багато подорожував і йому справді цікаво дізнаватись щось нове і бачити розвиненіші міста. Проте, Львів слугує місцем, де приємно засісти і почуватись тут у своєму тихому місті, не туристом. Він якось сказав: «він (Львів) достатньо малий, аби було зручно. Він досить великий, щоб отримати те, що потрібно...». У Львові здебільшого можна знайти все, що потрібно, але він не перенасичений магазинами і людьми, щоб було тісно і некомфортно.</p>	<p>- У Львові будувати репутацію значно легше, ніж у Європейських містах, оскільки місто на етапі розвитку і люди краще реагують на будь-які ініціативи. - Львів є відкритішим для амбіційних людей, порівняно з іншими містами України. - У місті доволі багато молодих ініціативних та відкритих людей, з якими можна створювати нові проекти, або запрошувати до спільних трапез. Також молодь готова піднімати культурний рівень міста.</p>	<p>- Львів Євген спершу відкрив через архітектуру, яка зразу привабила, хоч спорудами ніколи особливо й не захоплювався. Порівнював її з тим, що приваблювало у Київському Поділлі, а саме старі низькі та затишні будівлі з красивими фасадами, що є не настільки чудовими, як у Львові. - Проте, основне бачення Львова та зацікавленість у міській культурі відбулось завдяки відмінному світобаченню та ритмі життя мешканців. Львів, на відміну від інших міст, у яких довелося побувати Євгену, більше сприяє до комунікації, взаємодії між людьми та проявляється через культуру, а не промисловість. - Якщо Київ більше заохочує на певну анонімність, то Львів, навпаки, на відкритість.</p>	<p>- Львів, на відміну від Донецьку, має безліч вулиць, пам'ятників та меморіалів з назвами відомих українських персон, що дало йому розуміння суті цього та відповідності з українською культурною пам'яттю. «В мене було дивне відчуття. Я дивлюсь: вулиця Лесі Українки, Котляревського, ще когось там. Я хоч ніби їх всіх знав... Пазл ніби складається». Ніби все, що він десь вивчав таки десь існує підтримується культурою міста, а не вмирає. - Львів позиціонує себе відкритим до світу і Деніел, з власного досвіду, таким його наразі і вбачає. Сам мав відчуття, що потрібно протестувати, та показувати, що «русскоязычные тоже здесь есть» та виявилось, що немає проти чого, оскільки не засвідчив жодної провокативної ситуації у свою сторону. - Вбачає львівських мешканців здебільшого інтелектуальними.</p>	<p>- У Львові жінки більш схильні до того, щоб будувати сім'ю та бути поруч з близькими. А чоловіки можуть раніше покинути сім'ю чи близьких та поїхати кудись чи емігрувати. - Тут дуже розвинута ІТ сфера і може через це більше мігрантів – чоловіки, оскільки так вийшло, що більше чоловіків у цій сфері, а не жінок.</p>
---------------------	--	---	---	--	--

Додаток 2.

Емігранти зі Львова	Юрій Стойко, 31 рік	Христина Воловецька, 23 роки	Вікторія Фешак, 29 років	Дмитрій Мазіленко, 24 роки	Богдан Збирко, 21 рік
Країни/міста міграції	США	Франція, Ніцца	Німеччина, Мюнхен та Берлін	Франція, Ніцца	Польща, Варшава
Час проживання у новому місті	1 рік	1 рік	5,5 років у Мюнхені 1,5 рік у Берліні	1 рік	11,5 років
Причини еміграції	Поїхав навчатись закордон через бажання вирватись в англомовну країну. Планував залишатись там далі та працювати, але через війну у 2014 повернувся в Україну.	Переїхала у Францію з хлопцем, оскільки йому запропонували там роботу та він довгими роками марив еміграцією у Ніццу.	Переїхала у пошуках кращого навчання та через бажання відірватись від сім'ї і відчути свободу.	Довгий час мріяв емігрувати, аби розпочати кар'єру архітектора у Франції. Коли жив у Львові, то почав відчувати, що у цьому місті починає задихатись та була потреба розширити свої горизонти.	Переїхав разом з батьками у віці 10-ти років задля освіти за кордоном.
Рід занять та зацікавлення	Сервіс дизайн, репетитор англійської мови, переклади, озвучка англійською.	Репетиторка англійської мови.	Закінчила факультет society and technology studies Працює: sustainability and resilience expert	архітектор	Вчився на юриста, працює менеджером по продажах у міжнародній компанії

<p>Інтеграція (особливості та виклики)</p>	<p>Юрію було важко при звичаїтись до того, що на відміну від Львова, Чикаго дуже людне місто, де важко усамітнитись. Чикаго - це один з найбільших торговельних міст у Америці, там проживає 9,2 мільйона людей, що дуже багато. І в текти від присутності людей дуже важко. У Львові я можу піти в Кайзервальд, а там нікого, крім комарів. Так, я можу побути на самоті, якщо я хочу, я можу, я можу знайти свій приватний куточок у Львові, дуже швидко і дуже легко. Таким чином, у випадку з Чикаго, ви не в змозі це зробити.</p>	<p>На початку було неймовірно складно інтегруватись та очікування щодо життя у Франції були зовсім іншими. Прийшлося займатись роботою, що не приносила задоволення та важко було інтегруватись через незнання мови.</p>	<p>Інтегруватись не було складним процесом, оскільки довгий час готувалась до еміграції заздалегідь. Однак, очікування щодо навчання сильно розчарували, оскільки, як виявилось, люди приїхали на обрану програму у Мюнхені не заради навчання, а задля самої еміграції. Довелось жити в поганих умовах та деякий час справлялись із розчаруваннями і будувати подальші дії.</p>	<p>Для Дмитра інтеграція не була такою ж складною, як для його дівчини Христини, оскільки він вже тоді співпрацював з місцевим директором будівельної компанії. Також, довгими роками готував себе морального до еміграції у Францію. Проте, виникло багато труднощів з очікуваннями: робота у Німці полягала в інших завданнях, ніж він собі уявляв; мати Діми обіцяла забезпечити їх квартирою у місті, але їм прийшлося жити з його батьками та величезною кількістю картин у кімнатах під час першого місяця перебування у місті.</p>	<p>Богдан прожив у Варшаві більшу частину життя, та виявив, що люди у Варшаві значно добріші у випадках комунікації з незнайомцями чи проханнями допомоги. Однак, прослідкував, що у транспортних засобах люди рідко уступають місце старшим людям. Також, міг зіткнутись з упередженим ставленням через національність, навіть від власних друзів, та часто чув фрази про те, що Львів - це польське місто. Також з часом місто стало видаватись йому штучним та більш відірваним від природи.</p>
<p>Візія щодо міста Львів</p>	<p>«Нью-Йорк більше схожий на Київ, як і Львів більше схожий на Чикаго в..., знаєш, з точки зору лише мого загального спостереження,</p>			<p>- Львів зустрів і притулив мене з усією душею і любов'ю, він мені показав з чого насправді складається</p>	<p>- «Якщо порівнювати місто з Варшавою, то можна назвати його живим». Крім красивої архітектури та багатой природи, Богдану видається місто більш</p>

	<p>яке походить від простого спілкування з людьми, але люди у Чикаго, можливо, менш амбітні, як у Львові. Вони не так орієнтовані на успіх. Вони в першу чергу не керуються фінансовими вигодами. У Львові люди багато шукають комфорту, вони шукають задоволення від життя, але не так готові пожертвувати такими речами, як сім'я, друзі, вони не так готові пожертвувати цим».</p> <p>- Львів маленький, компактний, наповнений старожитностями та культурними місцями, це дещо, чого в Чикаго немає.</p> <p>- «Я можу побути тут на самоті, якщо я хочу, я можу, я можу знайти свій приватний куточок у Львові, дуже швидко і дуже легко, наприклад, втекти у Винники, або я можу втекти кудись ще. А</p>			<p>життя, дав зрозуміти хто в ньому я, і чого я хочу. Я бачив і темні сторони і світлі, але весь цей досвід не давав мені так просто розлучитися з цим місцем і, швидше за все, і з цим періодом у житті.</p>	<p>справжнім та менш штучним, ніж Варшава. Мені єдине, що приходить на думку сказати - це що місто дихає, воно живе. - Місто, із своїми культурними проектами, виставами та вуличними музикантами та перформансами, більше задіює людей до спільнототворення.</p>
--	---	--	--	---	---

	<p>природи багато. Таким чином, у випадку з Чикаго, ви не в змозі це зробити, хіба що подорожувати на великі відстані в автомобілі.</p> <p>«Якщо ви відчуваєте себе відлюдником, ви можете тут таким бути, ви можете швидко втекти».</p>				
--	--	--	--	--	--